

ÅRSRAPPORT 2014

Kommunalbanken AS

HIAS IKS

Hias er et interkommunalt vann-, avløp- og renovasjonsselskap eid av kommunene Hamar, Løten, Stange og Ringsaker. Anlegget sørger for håndtering av husholdningsavfall, rensing av kloakk, drift av gjenvinningsstasjoner og deponi, og sikrer innbyggerne i regionen godt og sikkert vann. Med Kommunalbankens grønne finansieringsprodukt ble anlegget utvidet i 2014.

INNHold

Hovedpunkter 2014	4
Finansielle nøkkeltall.....	5
Administrerende direktørs forord.....	6
Behov for investeringer i morgendagens velferd	10
Våre innlån	12
Norsk økonomi - en statusrapport	16
Kommunal sektor som investeringsobjekt	18
Samfunnsansvar	20
Styrets årsberetning for 2014	24
Styret i Kommunalbanken	30
Årsregnskapet 2014	33
Kontrollkomiteen og representantskapets uttalelser.....	65
Revisors beretning.....	66
Vedtakter for Kommunalbanken.....	67
Tillitsvalgte	69
Organisasjon	70

HOVEDPUNKTER 2014

KOMMUNALBANKEN I TALL

98

PROSENT

av landets kommuner
er kunder hos
Kommunalbanken

3

ØRE

Kommunalbanken koster
tre øre i administrasjon
for hver hundrelapp den
forvalter

100

PROSENT

Kommunalbanken er heleid
av staten ved Kommunal-
og moderniserings-
departementet

10,6

MILLIARDER KRONER

er lånt ut til klimavennlige
prosjekter i norske
kommuner

NYE UTLÅN 2014
fordelt på sektor

3.

Kommunalbanken er
Norges tredje største
finansinstitusjon målt
etter forvaltningskapital

595

NYE LÅN

ble innvilget i 2014

- Infrastruktur 25 %
- Oppvekst 21 %
- Vann, avløp, renovasjon 16 %
- Bolig og næring 12 %
- Helse og omsorg 9 %
- Kultur, kirke og idrett 8 %
- Diverse formål 9 %

1927

I snart 90 år har
Kommunalbanken
finansiert kommunal
sektor

247

MILLIARDER KRONER

Kommunalbankens
totale utlån til
kommunal sektor

56

ANSATTE

Antall ansatte i
Kommunalbanken
utgangen av 2014

43

PROSENT

reduksjon i
papirforbruk i 2014

FINANSIELLE NØKKELTALL

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
RESULTAT		
Netto renteinntekter	1 515	1 634
Kjernerresultat ¹	1 026	1 131
Resultat før skatt	673	1 496
Resultat etter skatt	491	1 083
Egenkapitalavkastning etter skatt ²	6,13 %	14,94 %
Egenkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	12,82 %	15,61 %
Totalkapitalavkastning etter skatt ²	0,12 %	0,30 %
Totalkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	0,26 %	0,31 %
UTLÅN		
Utbetaling nye lån	42 680	43 717
Samlede utlån ³	247 116	240 863
LIKVIDITET³	155 305	102 358
INNLÅN		
Nye innlån	116 739	162 539
Tilbakekjøp av egne obligasjoner	1 753	4 910
Tilbakebetaling	108 080	148 390
Samlede innlån ³	391 285	326 470
FORVALTNINGSKAPITAL	455 466	361 918
EGENKAPITAL	8 336	8 216
Kjernekapitaldekning	12,26 %	12,39 %
Totalkapitaldekning	14,53 %	14,91 %

1 Resultat etter skatt justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter etter skatt

2 Annualisert avkastning etter skatt i prosent av gjennomsnittlig kapital

3 Hovedstol

LANGSIKTIG PARTNER

ADMINISTRERENDE DIREKTØRS FORORD

På mange måter har 2014 vært et annerledes år, et år i bevegelse. I kommunal sektor har de prosessene som skal tegne fremtidens kommunekart fått fotfeste. Befolkningsvekst og demografi gjør at en stor del av offentlig sektor nå tilpasser sine velferdstjenester. Det gjenspeiles i Kommunalbankens balanse.

I 2014 BLE KOMMUNALBANKEN klassifisert som systemviktig finansinstitusjon i Norge. Systemviktige finansinstitusjoner er definert som særlig viktige for norsk økonomi og det finansielle systemet. Kommunalbankens virksomhet spenner fra globale markeder til lokal virkelighet. Verden over er markedsrentene historisk lave noe som har ført til gode vilkår for Kommunalbankens innlåning, men også lavere avkastning på likviditetsporteføljen. Kommunal sektor valgte i 2014 mer kort finansiering og lånte mer direkte i kapitalmarkedet. Samtidig kan Kommunalbanken nok en gang vise til solid drift og resultater.

Lokal sektor spiller en svært viktig rolle i utviklingen av vårt samfunn. Ikke bare står lokale myndigheter for mye av den offentlige velferden. På dette nivået skjer også svært mye av investeringene i fremtidige velferdsgoder, som skoler, helsetjenester, vann og avløp og annen infrastruktur. Kommunesektoren står for mer enn halvparten av velferdsproduksjonen i Norge. Kommunalbanken er en stor og viktig långiver for sektoren og har vært det siden opprettelsen av banken i 1927. Sektoren har fått økt ansvar de senere årene. Den tilhørende investeringsveksten har Kommunalbanken vært med på å finansiere og vi er i dag Norges tredje største finansinstitusjon målt i forvaltningskapital.

Kommunalbanken har oppfylt målene staten har satt for sitt eierskap, gjennom å sikre kommunesektoren tilgang til kostnadseffektiv finansiering, og samtidig levere konkurransemessig

avkastning på innskutt kapital.

Kommunalbanken er først og fremst en langsiktig aktør, som sikrer at viktige velferdsinvesteringer får finansiering til gunstige betingelser uavhengig av de økonomiske syklene. Denne rollen ble fremtredende under finanskrisen, da også det norske kapitalmarkedet ble utfordret. Norske kommuner kunne opprettholde et høyt aktivitetsnivå i tråd med myndighetenes målsetting. Kommunalbanken bidro til dette.

UTLÅNSVEKSTEN VAR PÅ 2,6 prosent i 2014. Veksten er lavere enn tidligere år og må ses i sammenheng med den svært gode likviditetssituasjonen i kapitalmarkedene og ualminnelig lave renter. Kombinasjonen har gitt høy etterspørsel etter korte finansieringsprodukter. Stadig flere av kundene etterspør lån med de isolert sett laveste rentene. Det gir etterspørsel etter låneprodukter med variabel rente og lån med kort varighet. Denne etterspørselen har i stor grad vært dekket opp av kapitalmarkedet i form av sertifikatlån eller korte obligasjonslån. Som en konsekvens av dette har det gjennom 2014 vært en redusert etterspørsel etter Kommunalbankens kjerneprodukter som er lån med lange løpetider lik den underliggende investerings antatte levetid.

Det er særlig de kommuner og fylkeskommuner som opplever sterk befolkningsvekst som står for brorparten av gjeldsveksten. Befolkningsvekst skyldes sentralisering og arbeidsinnvandring,

som igjen vitner om en fortsatt robust norsk økonomi. Totalt sett er den kommunale gjelden i Norge lav sammenlignet med statens formue. Staten pålegger kommunene mange oppgaver og styrer også store deler av inntektene. Gjeldsveksten i kommunal sektor og størrelsen på Kommunalbankens utlån må ses i sammenheng med den norske velferdsmodellen og ikke som et uttrykk for kommunal løsslupenhet.

MYNDIGHETENE VERDEN OVER har innført en rekke kapitalkrav som er ment å adressere de manglene i bankenes forretningsmodeller som ble avdekket i kjølvannet av finanskrisen. Strengere kapitalkrav innebærer at finansinstitusjoner må ha mer egenkapital for hver krone de låner ut. Finansdepartementet fastsatte i 2014 forskrift om identifisering av systemviktige finansinstitusjoner. De begrunnet dette med at enkelte finansinstitusjoner er systemviktige, fordi de har særlig stor betydning for finanssystemet og økonomien. Finansdepartementet besluttet at Kommunalbanken AS skal anses som en systemviktig.

I statsbudsjettet for 2015 økte Stortinget egenkapitalen til Kommunalbanken med 1400 millioner kroner. Kapitalutvidelsen vil sikre at banken oppfyller økte krav til kjernekapitaldekning som systemviktig finansinstitusjon. En økt kapitalbase forsterker bankens posisjon som et svært solid foretak.

Stortinget har gitt sin tilslutning til regjeringens plan for å gjennomføre

en kommunereform. Målet er større, mer robuste kommuner med økt makt og myndighet. For Kommunalbanken betyr dette at våre kunder skal gjennom en omstillingsprosess og bankens rolle som langsiktig samarbeidspartner som tilpasser seg til sektorens behov blir viktig. Vi har den kompetanse og kapasitet som skal til for å møte sektorens fremtidige behov.

I 2014 BLE ARBEIDET MED å fastsette Kommunalbankens visjon og verdier avsluttet. Visjonen «Langsiktig partner for lokal velferd» understøttes av verdiene «Åpen, ansvarlig og tett på». Prosessen ble gjennomført i tett dialog med medarbeiderne, med ledelsen og med styret. Etterlevelse av verdiene inngår nå som en del av evaluerings-systemet for ledere og medarbeidere.

Vi skal drive profesjonelt og kostnadseffektivt. Som en kunnskapsorientert organisasjon er ansatte med høy kompetanse helt sentralt. Gode og effektive arbeidsprosesser som tydeliggjør roller og ansvar er viktige forutsetninger for å lykkes. Manuelle rutiner må erstattes med automatisering for

å sikre at vi utnytter nye løsninger og bruker kompetansen riktig. Det gjør Kommunalbanken til et effektivt virkemiddel for vår eier og våre kunder også fremover. Implementeringen av et nytt finanssystem er et stort skritt i retningen av mer automatiserte arbeidsprosesser. Samtidig som systemet i større grad tilrettelegger for økte krav til rapportering og styrker vår analysekapasitet.

KUNNSKAP ER **PRODUKTIVITETS-**fremmede og noe av det beste å bruke offentlige midler på, uttalte statsministeren på en konferanse nylig. Her er vi helt enige. Gjennom mange år har Kommunalbanken bygget opp en organisasjon med betydelig kunnskap. Vi kan samle kommunenes lånebehov og oppnå svært attraktive innlånskostnader innenfor forsvarlige rammer. Dermed kan kommunene fokusere på sine primær oppgaver som blant annet er å sørge for gode forhold for læring og kunnskapsutvikling. Investeringer i skoler og andre læringsarenaer som finansieres kostnadseffektivt i Kommunalbanken. Det blir det flere kunnskapskroner av.

Fremover må vi tenke mer

bærekraftig. Det er gledelig å registrere at stadig flere investorer verden over etterspør investeringer som har en positiv klimaeffekt. Disse pengene kanaliserer vi til norske kommuner gjennom et eget renteprodukt beregnet på klimavennlige investeringer. I 2014 opplevde vi en gledelig vekst i etterspørselen etter vårt grønne utlånsprodukt.

FOR OSS SOM ER ENGASJERT i kommunal sektor blir de nærmeste årene svært spennende. Kommunereformen vil skape færre og større kommuner, men det er viktig å huske på at det fortsatt vil være svært mange små og middels store kommuner i Norge. Kommunalbanken skal være tilstede for alle kommunene, uavhengig av økonomiske sykler og uro i markedene, slik vi har vært siden 1927.

Kristine Falkgård
Administrerende direktør

2

- 1. Kuvitus
- 2. Kuvitus
- 3. Kuvitus
- 4. Kuvitus
- 5. Kuvitus
- 6. Kuvitus
- 7. Kuvitus
- 8. Kuvitus
- 9. Kuvitus
- 10. Kuvitus

STORMEN KULTURKVARTAL

På kaipromenaden midt i Bodø sentrum ligger det nye kulturkvartalet Stormen, som er den største utbyggingen i kommunes historie. Byggene består av teater- og konserthus, bibliotek og litteraturhus, kaféer, utstillingslokaler, parkeringshus og store uterom. Stormen kulturkvartal er finansiert av Kommunalbanken.

BEHOV FOR INVESTERINGER I MORGENDAGENS VELFERD

Samfunnsendringer, nye reformer og klimaendringer fører til at kommunene fortsatt får nye investeringsbehov fremover som skal finansieres med lån. Kommunalbanken skal fortsette sin 87 år lange historie med å bistå kommunesektoren med langsiktig finansiering.

DET ER TO HOVEDGRUNNER til at lån i Kommunalbanken er en attraktiv finansieringskilde for kommunesektoren. For det første kan banken tilby en fleksibel finansiering som er tilpasset hver enkelt låntakers behov. Løpetid kan tilbys fra tre måneder til 40 år, avdragsfrihet opp til 10 år og enkle muligheter til å gjøre endringer gjennom lånets løpetid.

For det andre får alle tilbud om

at investeringene også bør ha langsiktig finansiering. Derfor er avdragsbaserte lån med lang løpetid Kommunalbankens kjerneprodukter. Kommuner velger å ta opp lån med vesentlig kortere løpetid og uten avdrag, men i stedet refinansiere hele hovedstolen ved forfall. Kommunalbanken ønsker å imøtekomme de lånebehov kundene etterspør og tilbyr derfor også utlansprodukter med kortere løpetid og der-

tjenestetilbudet som følge av demografiske endringer, vedlikeholdsetterslep, klimaendringer og vedtatte reformer. Befolkningssammensetningen i Norge er på flere områder i endringer. Landet opplever en befolkningsøkning som skyldes økende levealder, en relativt høy fødselsrate og en høy innvandring. Frem mot 2050 vil andelen eldre i samfunnet øke. Sammenlignet med enkelte land i Sør-Europa er endringene i alderssammensetningen i Norge mindre dramatisk. Likefullt vil denne endringen føre til et behov for økte investeringer innen pleie- og omsorgsfeltet i de fleste kommuner.

Innføringen av samhandlingsreformen i 2012 har medført at kommunene har overtatt større ansvar for de ferdigbehandlede sykehuspasientene. Reformen gir kommunene insentiver til å arbeide med forebyggende helsearbeid. I kjølvannet av reformen og med visshet om at andelen eldre øker, satser mange kommuner nå på å bygge lokalmedisinske sentre. Kommunalbanken har flere steder i landet finansiert lokalmedisinske sentre, typisk organisert som interkommunalt samarbeid.

Med innføringen av forvaltningsreformen i 2010 fikk fylkeskommunene et større ansvar for infrastruktur og omfanget av fylkesveier økte med 60 prosent. Fylkeskommunene ble gitt øke bevilgninger

STØRRE KOMMUNER MED MER GJELD VIL FÅ EN MER PROFESJONELL FINANSFUNKSJON SOM VIL KREVE ENDA MER FRA SINE BANKFORBINDELSER

den samme attraktive renten. Som en av landets største innlånere og med AAA-rating har banken mulighet til å tilby rimelig finansiering til både små og store prosjekter på kort tid. Norske kommuner er svært forskjellige, og varierer i størrelse fra under tusen innbyggere til kommuner med flere hundretusen innbyggere. Det kommunene har til felles er at de representerer samme lave risiko. Derfor tilbyr Kommunalbanken samme rente- og lånevilkår til store og små kommuner.

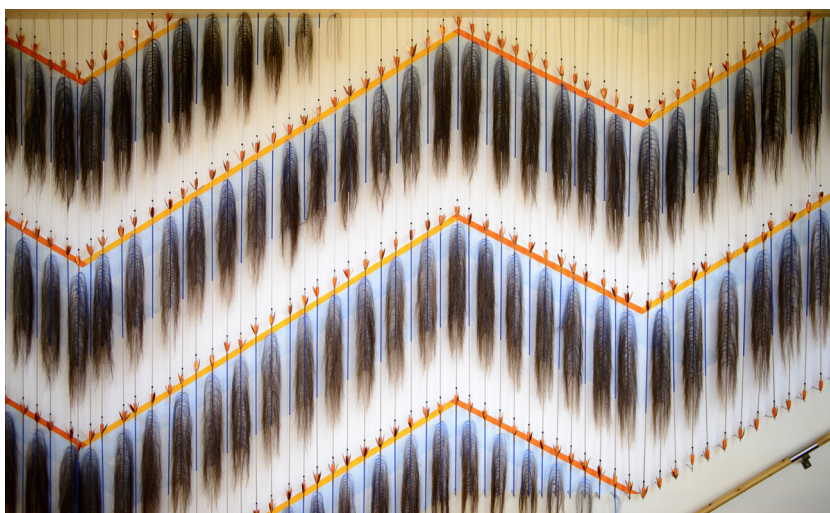
Investeringene i kommunal sektor er langsiktige. Kommunalbanken mener

med oftere refinansiering.

GJELDEN I KOMMUNEFORVALTNINGEN vokste i 2014 med 7,4 prosent og passerte 400 milliarder kroner. På litt over 11 år har kommuneforvaltningens gjeld doblet seg. Kommunalbanken forventer en fortsatt høy etterspørsel etter nye lån, selv om veksten forventes å avta noe etter en periode med sterk vekst.

Driverne bak videre vekst i opplåningen følger direkte av et fortsatt betydelig investeringsbehov knyttet til videreutvikling av

Høyås bo- og rehabiliteringssenter:

Høyås i Oppgård kommune har avdelinger for demensomsorg og dagavdeling, og har spesiell vekt på rehabilitering. I 2014 ble bygget utvidet med en ny fløy i passivhus standard, for å gi plass til nye beboere. Der tas det i bruk eRom, berøringsskjermer på rommene som gir enkel tilgang til opplysninger om beboerne. Høyås er det første bygget i kommunen som ble oppvarmet med jordvarme. Kommunalbanken har finansiert den nye fløyen med grønn p.t.-rente.

og det ble etablert en ordning for rentekompensasjon for nye investeringer, bl.a. for å ta igjen et økende vedlikeholdsetterleap. Samlet har kommunal sektor ansvar for 88 prosent av veinettet i Norge. Kommunalbanken har de siste årene blitt den viktigste aktøren i finansiering av bompengefinansierte veiprosjekter. Prosjekter som Hardangerbrua, Ryfast, ny E6 langs Mjøsa og Atlanterhavsvegen er eksempler på store vei- og infrastrukturinvesteringer hvor lånefinansieringen kommer fra Kommunalbanken.

Også 2014 har vært preget av ekstremvær med omfattende flomskader flere steder. Det er ventet at behovet for å investere i klimatilpassing vil øke også i Norge i årene som kommer. Særlig er det behov for

investeringer innen vann-, avløp- og rassikring. I tillegg til dette er mange kommuner opptatt av å redusere sine klimautslipp og kutte sitt energiforbruk. Alle kommuner er pålagt å ha egne energi- og klimaplaner, disse planene tar for seg tiltakene for å nå kommunens målsetninger for energieffektivisering, klimatilpassing og reduksjon av klimautslipp. Kommunalbanken har utviklet et grønt innlånsprogram som tilbyr investorer mulighet til å finansiere utelukkende i grønne prosjekter. Banken tilbyr kommuner lavere rente til prosjekter som realiserer energi- og klimaplanene. Kommunalbanken opplever økt etterspørsel etter grønn finansiering som kan tilfredsstille bankens krav knyttet til et økende omfang av investeringer som kan

defineres som klimavennlige eller bidra til å redusere energibruk.

VED UTGANGEN AV 2014 har 340 av 428 kommuner vedtatt eller er i gang med vurdering av fremtidig kommunestruktur, ifølge Kommunal Rapport. Regjeringen har som ambisjon at en kommunereform med større og mer robuste kommuner skal bli vedtatt i Stortinget før stortingsvalget i 2017. Større kommuner med økt ansvar kan få større investeringsbehov. Større kommuner med mer gjeld vil også kunne få en mer profesjonell finansfunksjon som vil kreve mer av sine bankforbindelser. Kommunalbanken har alltid tilpasset seg i takt med endringer i kommunenes behov og oppgaver og vil også gjøre dette fremover.

VÅRE INNLÅN

Ved å samle hele Kommune-Norges lånebehov får Kommunalbanken tilgang til sentrale investorer og viktige kapitalmarkeder verden over. Det sikrer banken god tilgang til rimelig finansiering, som igjen gir lave renter til kundene. I 2014 utstedte banken sin første benchmark-obligasjon i euro.

KOMMUNALBANKEN SKILLER SEG ut fra andre banker ved at det ikke tas innskudd. Alle pengene banken låner ut til kommunal sektor, hentes inn ved å utstede obligasjonslån i kapitalmarkedet. Kommunalbanken er i dag den største norske innlåneren internasjonalt. Den høyest oppnåelige rating (Aaa/AAA) fra Moody's og Standard & Poor's gir god etterspørsel etter bankens obligasjonslån og sikrer lave innlånskostnader.

For å kunne være en stabil kilde til finansiering for kommunal sektor, bør Kommunalbanken ikke være avhengig av markedsutviklingen i ett enkelt marked. Kommunalbankens innlånsprogram er i dag spredt på alle verdens kontinenter og mellom ulike typer investorer - alt fra statlige sentralbanker til småsparere.

Historisk sett har banken gjort det meste av sine innlån i japanske yen, amerikanske dollar, og samt en rekke andre valutaer, og har lånt inn lite i euro. Men i 2014 gjennomførte Kommunalbanken sin første benchmark-utstedelse i euro. Obligasjonen var på en milliard euro og ble meget godt mottatt. Med denne utstedelsen er Kommunalbanken nå solid representert i alle de store kapitalmarkedene.

GRØNNE INNLÅN

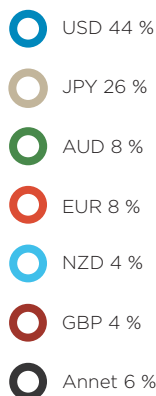
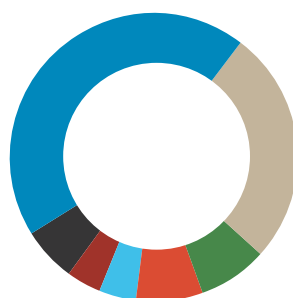
Kommunalbanken har utstedt grønne innlån siden 2010. De første årene var dette rettet mot japanske husholdninger i Uridashi-markedet. I 2013 økte den globale interessen for grønne

innlån blant institusjonelle investorer. Kommunalbanken valgte, som en av de første europeiske utstederne, å legge ut et grønt obligasjonslån på 500 millioner dollar, med en løpetid på tre år, der midlene er øremerket grønne prosjekter. Lånet var en suksess og ble betydelig overtegnet.

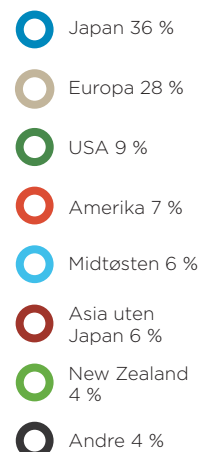
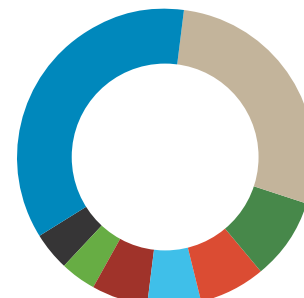
Kommunalbankens ambisjon er jevnlig å utstede grønne obligasjoner i årene fremover.

Kommunalbanken er en finansinstitusjon med et klart samfunnsoppdrag. Det som er avgjørende er at bankens kunder får tilgang til rimelig finansiering når de trenger det.

NYE INNLÅN 2014
fordelt på valuta

NYE INNLÅN 2014
fordelt på geografi

EURO BENCHMARK

Frankfurt am Main er den femte største i Tyskland. Frankfurt er den største finansmetropolen i kontinental-Europa og en av Europas viktigste kulturbyer. I 2014 utstedte Kommunalbanken sin første større obligasjon i euro. Obligasjonen ble kjøpt av investorer i fra store deler av Europa.

SPONGDAL SKOLE

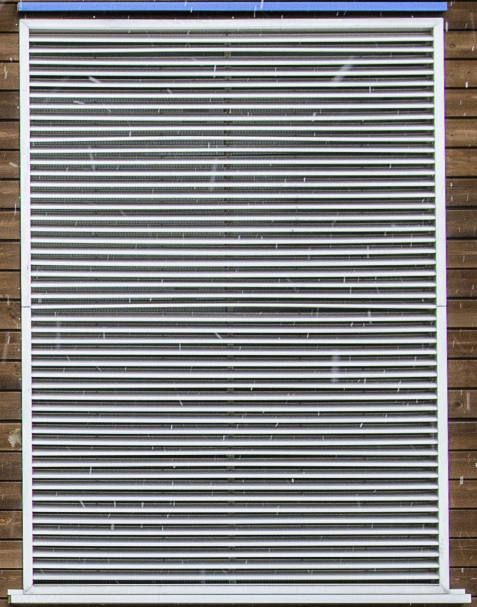
Nye Spongdal skole i Trondheim kommune er en kombinert barne- og ungdomsskole med 50 ansatte og 351 elever. Den nye skolen rommer blant annet en aula der hele skolen kan samles ved skoledagens måltider og arrangementer. Klasserommene har byttet ut tavler med smartboards. I tilknytning til skolen er det bygd en idrettshall som disponeres av lokale idrettslag etter skoletid. Kommunalbanken har finansiert nye Spongdal skole.

SPONGDAL SKOLE BYNESHALLEN

NORSK ØKONOMI - EN STATUSRAPPORT

Norsk økonomi hadde en stabil utvikling i 2014, på tross av lavere oljepris og fall i aktivitet på norsk sokkel. Arbeidsledigheten holdt seg lav, og fastlandsøkonomien vokste med 2,5 prosent. Samtidig holdt driftsbalansen seg høy, på hele 8,7 prosent av BNP.

EN SVAKERE KRONEKURS og moderat lønnsvekst har gitt norske eksportbedrifter et løft. I tillegg har lavere oljepris slått ut i økt vekst for Norges viktigste handelspartnere, noe som har økt tradisjonell eksport ytterligere. Boligprisene fortsatte å stige gjennom 2014, og konsumprisindeksen lå stabilt rundt to prosent.

svekket krone har imidlertid bidratt til å dempe oljeprisfallet målt i norske kroner, og dermed også investeringsfallet i sektoren. Aktivitetsnivået på sokkelen er fortsatt svært høyt, og pågående feltutbygginger vil i liten grad påvirkes av prisfallet.

De maritimbaserte delene av leverandørindustrien er på sin side

den importveide kronekursindeksen (I-44) var kronen i desember 2014 på det svakeste siden 2009. Svake krone øker eksportnæringenes konkuranseevne fordi de norske varene blir billigere målt i utenlandsk valuta. Norges viktigste handelspartnere, blant annet Tyskland og Storbritannia, er i tillegg netto importører av olje. En lavere oljepris gir dermed økt kjøpekraft som vil kunne styrke etterspørselen etter norske varer ytterligere. Som en følge av dette har norsk tradisjonell eksport opplevd et løft i siste del av 2014. Eksporten av tradisjonelle norske varer økte med 2,7 prosent i løpet av 2014, mens den totale eksporten økte med 1,7 prosent. Økt vekst i eksportrettet næringsliv vil dempe virkningene av lavere vekst i petroleumsrettet næringsliv og bidra til å lette omstillingsprosessen dersom kronen holder seg lav framover.

PÅ GRUNN AV LAV STYRINGSRENTE OG FALLET I OLJEPRISEN SVEKKET KRONEN SEG MARKANT MOT SLUTTEN AV 2014

Effekten av oljeprisfallet på den norske økonomien så langt har vært begrenset.

LAVERE OLJEPRIS OG SVAKERE KRONE DEMPTE OLJEPRISFALLET

På grunn av svekkede internasjonale konjunkturer og et tilbudsoverskudd av olje, falt oljeprisen kraftig i siste halvdel av 2014. Dette bidro til lavere vekst i den norske petroleumsnæringen i 2014. Investeringene innen utvinning av råolje og gass økte med én prosent i løpet av året. Utover høsten 2014 ble det varslet om permittering og nedbemanning i flere oljerelaterte næringer. En

relativt fleksible og kan lettere vri seg mot utemarkedene når etterspørselen fra Norge svekkes. Dette demper fallet i aktiviteten i de oljerelaterte leverandørnæringene. Lavere oljepris påvirker imidlertid næringen globalt og omstilling til mer eksportrettet virksomhet kan bli krevende.

ØKT EKSPORT

Lavere oljepris har imidlertid hatt en positiv effekt på resten av det eksportrettede næringslivet. På grunn av lav styringsrente og fallet i oljeprisen, svekket kronen seg markant mot slutten av 2014. Målt ved

LAV ARBEIDSLEDIGHET

Foreløpig har fallet i oljeprisen hatt liten innvirkning på arbeidsledigheten i Norge. I følge SSBs arbeidskraftundersøkelse var gjennomsnittlig arbeidsledighet 3,5 prosent i 2014. En av årsakene til de små effektene er at mange av de oppsagte er midlertidig ansatte arbeidsinnvandrere som har reist hjem i påvente av nye oppdrag.

Samtidig har lavere oljepris, i tillegg til kutt i styringsrenten, ført til en kraftig svekkelse av kronen. Dette har ført til at andre eksportnæringer har økt konkurranseevnen betydelig og dermed økt eksporten. Økt eksport har ført til høyere etterspørsel etter arbeidskraft i eksportrettede næringer. Sysselsatte i petroleumsindustrien er høyt utdannet arbeidskraft, noe som også gjør omstillingene til andre næringer lettere og demper oljeprisens innvirkning på ledigheten.

VEKST I BOLIGPRISENE

Norges Banks kutt i styringsrenten i desember 2014, kombinert med lav arbeidsledighet og knapphet på boliger, har bidratt til at boligprisveksten har holdt seg oppe på tross av lavere oljepris. Ifølge SSBs boligprisindeks økte boligprisene totalt med tre prosent i løpet av 2014.

MODERAT VEKST I FORBRUKET

Husholdningenes konsumvekst har de siste årene vært moderat. Spareraten har derimot steget. Rentekutt, fortsatt lav ledighet og stigende boligpriser kan imidlertid motvirke dette og føre til en mer positiv utvikling i forbruket enn ventet.

Konsumprisindeksen holdt seg stabil, på rundt to prosent i 2014.

STABILT LAVERE VEKST FREMOMER

Samlet sett holder utviklingen i den norske økonomien seg nokså stabil, med forventninger om fortsatt positiv vekst de kommende årene. Lav arbeidsledighet og solide statsfinanser gjør norsk økonomi godt rustet til å møte den omstillingen som nå vil komme. Enkelte næringer vil imidlertid kunne bli rammet relativt hardt dersom oljeprisen holder seg lav over lengre tid, men dersom det blir nødvendig, kan bruken av oljepenger økes for å motvirke en større nedgang i økonomien.

Artikkelen er utarbeidet av Menon Business Economics for Kommunalbanken.

MODERAT UTVIKLING I KOMMUNEØKONOMIEN

I perioden 2004-2013 har gjennomsnittlig realvekst i kommunenes inntekter vært på rundt 2,8 prosent per år. Dette kan delvis forklares av sterk befolkningsvekst, som har gitt større skatteinntekter til kommunene. I Nasjonalbudsjettet anslås det at den reelle veksten i kommunesektorens totale inntekter kom på rundt 4,4 milliarder kroner i 2014, og at realveksten i samlede inntekter i 2015 blir i samme størrelsesorden.

Veksten i kommunene var moderat i 2014. Produksjonsveksten i kommunene dempet seg noe i løpet av året, men i Nasjonalbudsjettet for 2015 anslås det at produksjonen i kommunesektoren vil øke med 2,1 prosent i det kommende året. Investeringene i kommunesektoren viser også en noe avtagende trend, men veksten er likevel høy. Nasjonalbudsjettet for 2015 anslo en investeringsvekst på 4 prosent for 2014. Sysselsettingen i kommunesektoren har økt med om lag 2 prosent, og sykefraværet er stabilt på 9,8 prosent.

MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER FOR 2014 OG PROGNOSE FOR 2015 .PROSENTVIS ENDRING FRA ÅRET FØR

Kilde: SSB

	2014	2015
Privat konsum	2,1	2,1
Konsum i offentlig forvaltning	2,5	2,5
Bruttoinvestering fast realkapital	1,2	-3,6
- Fastlands-Norge	1,8	1,4
Eksport	1,7	1,7
-Råolje og naturgass	0,9	-0,5
-Tradisjonelle varer	2,7	5,1
Import	1,6	1,8
BNP	2,2	0,9
BNP Fastlands-Norge	2,3	1,1
Arbeidsledighetsrate (nivå)	3,5	3,9
KPI	2,0	2,3
Driftsbalansen (prosent av BNP)	8,7	5,2
Budsjettbalansen (prosent av BNP)	9,8	9,7

NORSK ØKONOMI

Norge er en liten, åpen økonomi, med en høyt utdannet befolkning og store naturressurser. Økonomien kjennetegnes av stabilitet, og Norge har en av verdens høyeste BNP per capita. Oljefondet har bidratt til en stabilt positiv driftsbalanse over lengre tid, og budsjettbalansen inkludert oljefondet er på hele ti prosent av BNP.

Oljesektoren er den klart største næringen i Norge. En sammensatt næringsstruktur gir norsk økonomi flere bein å stå på. Maritim næring, metallproduksjon og fiskeri er blant næringene der Norge er store globalt.

Arbeidsledigheten er stabilt lav i Norge, og har gjennomsnittlig ligget på 2,6 prosent de ti siste årene. Befolkningsveksten er høy, hovedsakelig på grunn av innvandring.

KOMMUNAL SEKTOR SOM INVESTERINGSOBJEKT

Robust økonomi og strenge økonomiske rammer gjør kommunal sektor til en god låntaker. Kommunal sektor står for en stor andel av offentlig produksjon i Norge, og kan ved hjelp av et statlig inntektssystem tilby et likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

KOMMUNAL SEKTOR BESTÅR av låntakere med svært lav risiko. Dette skyldes blant annet robust økonomi og et solid regelverk som definerer de lokale myndigheters ansvar og plikter og setter strenge rammer for deres økonomiske disponeringer. Blant annet er det klare begrensninger for hva kommunene har adgang til å lånefinansiere. Hovedsakelig låner kommunene for å finansiere investeringer i velferdsproduksjon som skoler, barnehager, omsorgsboliger, samt vann-, avløp- og renovasjon. Kommunesektoren får store deler av sine inntekter gjennom et statlig inntektssystem. Dette systemet har som formål å utjevne forskjeller mellom kommunene for å sikre et likeverdig tjenestetilbud over hele landet. Kommunene og fylkene har blant annet ansvaret for utdanning, primærhelsetilbud, transport og infrastruktur.

ORGANISERING AV OFFENTLIG SEKTOR Offentlig sektor i den nordiske regionen er sammensatt av lokale og sentrale myndigheter. I Norge, Sverige og Danmark består lokalmyndighetene av to nivåer: fylkeskommuner og kommuner. Dette medfører at det er tre forvaltningsnivåer som skal ivareta befolkningens behov på et lokalt, regionalt og sentralt nivå.

I Norge er kommunalt selvstyre et viktig prinsipp. I motsetning til i flere europeiske land er ikke dette prinsippet nedfelt i grunnloven.

Rammeverket for sektorens aktivitet er nedfelt i lovvedtak, og Stortinget vedtar oppgavefordeling mellom de ulike myndighetsnivåene. Samtidig kan regjeringen pålegge kommuner og fylkeskommuner nye oppgaver ved lovvedtak eller vedtak. Det betyr at det i Norge er anledning til en sterkere sentral styring av lokale myndigheter enn i mange andre europeiske land.

Kommuner og fylkeskommuner har en viktig posisjon i samfunnet og står for en stor andel av den offentlige produksjonen. Målt i antall utførte timeverk utgjør den kommunale sysselsettingsandelen 15,5 prosent av det totale antall.

FORHOLDET MELLOM STAT OG KOMMUNE

Kommunesektorens regnskaps- og budsjettprosesser er underlagt omfattende kontroll av sentrale myndigheter. Statens styring av kommunesektoren balanseres mellom nasjonale hensyn og hensynet til det kommunale selvstyret. Kommunene og fylkeskommunene skal ha rom til å prioritere og å tilpasse tjenester i tråd med lokale forhold og behov. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for å følge opp regjeringens politikk overfor kommunene. Departementet er eier av Kommunalbanken.

Kommunene er regulert av kommuneloven. Formålet med loven er å legge forholdene til rette for et

funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale oppgavene med sikte på en bærekraftig utvikling. Kommuneloven slår fast at kommunene ikke kan slå seg selv konkurs. Staten kan endre

NORSKE KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER

- Norge er delt inn i 428 kommuner og 19 fylker
- Over halvparten av kommunene har mindre enn 5 000 innbyggere. 15 kommuner har over 50 000 innbyggere.
- Kommunesektorens samlede inntekter anslås i statsbudsjettet for 2014 til vel 435 milliarder kroner. Dette utgjør om lag 18,5 prosent av BNP for Fastlands-Norge.
- Til sammen sysselsetter kommunesektoren 19 prosent av landets arbeidstakere.
- Er ansvarlig for velferdstjenester som helse og omsorg, utdanning, transport og infrastruktur.
- Er underlagt omfattende statlig kontroll, regulering og tilsyn.
- Norske kommuner og fylkeskommuner har ikke adgang til å slå seg selv konkurs.

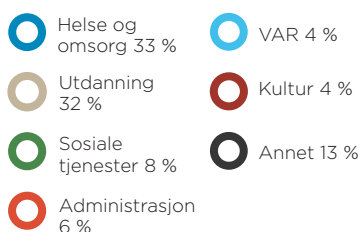
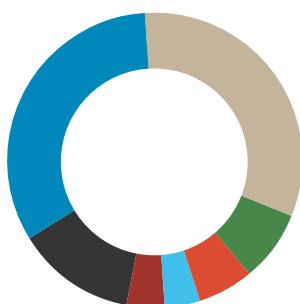
Fastlandssamband i Rogaland: Ryfast skal sørge for fastlandssamband mellom Ryfylke og Nord-Jæren, samt bygge nytt fastlandssamband mellom Hundvåg og Stavanger sentrum. Sambandet vil åpne opp for nye områder for industri, handel og bolig. Dette vil også gi flere muligheter for nærings samarbeid i regionen. Finansieringen av prosjektet er et samarbeid mellom stat, kommune og bompengeselskap. Kommunalbanken er største långiver til bompengeselskapet.

kommunens budsjett- og økonomiplaner for å sikre forsvarlig økonomisk drift i løpet av rimelig tid. Loven tilsier at kommuner og fylkeskommuner som opplever økonomisk ubalanse skal oppføres i en offentlig liste. Økonomisk ubalanse kan innebære at det budsjetteres med underskudd i et årlig budsjett eller i en fireårig økonomiplan. Alle kommuner og fylkeskommuner på denne listen, kjent som ROBEK-listen, må få alle sine låneopptak og finansielle planer godkjent av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Det er ekstremt lite sannsynlig at en kommune vil få problemer med å betale sine forpliktelser, men dersom en slik situasjon oppstår vil staten utnevne en tilsynsmyndighet. I løpet av de 88 årene Kommunalbanken har eksistert har ikke banken opplevd tap på utlån.

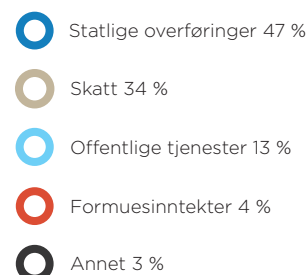
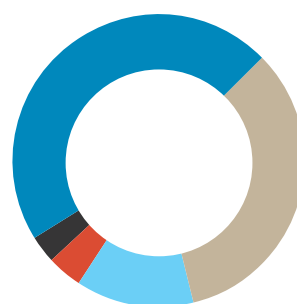
KOMMUNENES UTGIFTER

Kilde: SSB

KOMMUNENES INNTEKTER

Kilde: SSB

SAMFUNNSANSVAR

Kommunalbanken skal medvirke til en bærekraftig samfunnsutvikling og langsiktig verdiskaping gjennom ansvarlig forretningsdrift som ivaretar miljø, etikk og sosiale forhold.

RAPPORTERINGEN AV samfunnsansvar tar utgangspunkt i en vurdering av vesentlighet. Gjennom et større arbeid i 2013 ble ulike interessenters forventninger til banken kartlagt og risikoer og muligheter identifisert. Basert på dette arbeidet ble områdene *etisk arbeid* og *anti-korrupsjon* samt *klima og miljø* prioritert. Gjennom 2014 har Kommunalbanken arbeidet aktivt med målene som ble satt for året.

ETISK ARBEID OG ANTIKORRUPSJON

For å sikre en høy etisk standard blant bankens ansatte har det gjennom 2014 vært arbeidet med trening av ledere og ansatte i etiske problemstillinger. En egen etikk-workshop for alle bankens ansatte ble gjennomført i januar måned. I etterkant ble de etiske retningslinjene revidert og vedtatt i styret i oktober 2014. De nye etiske retningslinjene inkluderer blant annet tiltak mot hvitvasking og nye rutiner for egenrapportering av fordeler som er gitt eller mottatt.

I 2014 ble Kommunalbankens visjon og verdier etablert. I en samling for alle ansatte i mai ble visjonen og verdiene konkretisert og operasjonalisert.

For å øke bevisstheten om korrupsjonsproblematikk og minimere risikoen for at Kommunalbanken kan knyttes til dette, er banken blitt medlem av Transparency International (TI). Representanter fra TI deltok på workshop sammen med bankens ansatte. Kommunalbanken har gjennomført en helhetlig og enhetlig gjennomgang av forretningsprosessene frem til finansiell rapportering. Dette arbeidet vil bli videreutviklet i 2015 og eventuelle tiltak iverksatt.

KLIMA OG MILJØ

Kommunalbanken har et eget renteprodukt tilpasset klimavennlige investeringer i kommunene. Renteproduktet grønn rente er lavere enn bankens ordinære flytende rente. I 2014 økte andelen utlån til grønn rente fra 3,6 til 4,3 prosent av bankens utlånsporfølje.

Det er gjennom året arbeidet for å øke kjennskapen til renteproduktet gjennom økt annonsering og økt eksponering av produktet på bankens nye nettside.

Kommunalbanken har deltatt med stand og informasjon om grønt renteprodukt på årskonferansene til Norsk Vann og Avfall Norge. Kommunalbanken hadde en egen bolk på årskonferansen viet til kommunenes klimautfordringer.

Kommunalbanken har et grønt innlånsprogram for å finansiere klimavennlige prosjekter i norske kommuner. Planene om å utstede en ny grønn obligasjon i 2014 er skjøvet til 2015. For å forsikre investorene om at pengene går til klimavennlige investeringer, har Cicero, senter for klimaforskning, laget en uavhengig vurdering av prosjektene som finansieres på denne måten. Fremover planlegges det regelmessige utstedelser av grønne innlån for å finansiere kommunale klima- og energirelaterte prosjekter.

Kommunalbanken forurenses ikke det ytre miljø utover det som følger av normal kontordrift og reisevirksomhet. Kontorlokalene gir gode muligheter for effektiv energiutnyttelse. Energiforbruket overvåkes av et nettverk av målere for strøm, kjøling og varme.

Måling og oppfølging av energiforbruk gir en god anledning til å kontrollere og gjøre noe med eget forbruk. Igangsatte tiltak som kildesortering, avfallsreduksjon og systemer som medfører reduserte energiforbruk videreføres.

På grunn av virksomhetens karakter, er Kommunalbankens direkte effekt på totale klimautslipp og miljøbelastninger begrenset. Det utarbeides en årlig miljørapport som viser utviklingen innen de ulike kriterier banken måler på. Klimaregnskapet er basert på Klimaløftets kalkulator for virksomheter. Kommunalbanken er sertifisert som Miljøfyrtårn. I tillegg er banken Grønn Punkt kontrollmedlem.

Grønn IT er implementert gjennom virtualisering av alle servere og arbeidsstasjonene er byttet ut med tynne klienter. Bankens retningslinjer legger opp til at ansattes tjenestereiser blir mest mulig miljøvennlige. I løpet av 2014 er det investert i videokonferanseutstyr for å redusere bankens reisevirksomhet.

Miljøkrav stilles til leverandører av varer og tjenester og banken velger fortrinnsvis leverandører som er miljøsertifisert. Andelen miljøsertifiserte leverandører økte i 2014.

PRIORITERINGER I 2015

Områdene *etisk arbeid* og *anti-korrupsjon* samt *klima og miljø* vil prioriteres i 2015. Mange av målene fra 2014 vil bli videreført og videreutviklet. I tillegg er området *samfunn, arbeidsforhold og likestilling* nå inntatt i rapportering av samfunnsansvar.

Tabellen på neste side viser målene som for 2014, status på arbeidet, og målene banken vil arbeide mot i 2015.

OMRÅDE 1: ETISK ADFERD OG ANTI-KORRUPSJON

<i>Mål 2014</i>	<i>Resultater 2014</i>	<i>Mål 2015</i>
Opplæring og trening av ledere og ansatte i etiske problemstillinger.	Gjennomført.	Fortsette bevisstgjøring og trening av ansatte med et eget program og følge opp systematisk egenrapportering.
Etablere visjon og verdier i Kommunalbanken.	Gjennomført.	Fortsette arbeidet med å innarbeide bankens visjon og verdier i organisasjonen.
Øke bevisstheten om korrupsjonsproblematikk og minimere risikoen for at KBN kan knyttes til korrupsjon og hvitvasking.	Oppnådd.	Videreføre arbeidet med å minimere risiko for korrupsjon og hvitvasking i sentrale forretningsprosesser og videreutvikle samarbeidet med Transparency International.

OMRÅDE 2: KLIMA OG MILJØ

<i>Mål 2014</i>	<i>Resultater 2014</i>	<i>Mål 2015</i>
Eget renteprodukt til klimavennlige investeringer i kommunene.	Gjennomført.	Videreføres.
Øke kunnskapen om bankens grønne renteprodukt.	Oppnådd.	Øke kunnskapen ytterligere om bankens grønne renteprodukt.
Utstedelse av ny, grønn obligasjon i 2014.	Utstedelsen ble utsatt til 2015.	Utstedelse av grønn obligasjon i 2015.
Miljøvennlig drift i Kommunalbanken.	Miljøbelastningen av bankens drift er redusert på visse områder.	Resertifisering av banken som miljøfyrtårn i 2015 der miljøbelastningen fra bankens drift gradvis reduseres.

OMRÅDE 3: SAMFUNN, ARBEIDSFORHOLD, LIKESTILLING

<i>Mål 2014</i>	<i>Resultater 2014</i>	<i>Mål 2015</i>
Nytt i 2015.	Nytt i 2015.	Øke kjennskapen til bankens samfunnsansvar eksternt og i egen organisasjon Igangsette ett sosialt samfunnsprosjekt i 2015.
Vektlegge likestilling og mangfold ved rekruttering.	Gjennomført.	Ha god kjønnsbalanse og øke mangfoldet på alle nivåer i banken. Minst 40% av begge kjønn på alle ledernivåer og totalt i banken.
Sikre likebehandling for avansement og faglig og personlig utvikling.	Gjennomført.	Ha strategier og tiltak for å rekruttere, utvikle og beholde høyt kompetente medarbeidere.

RÅDHUSKVARTALET I KRISTIANSAND

Rådhuskvartalet er omdannet til et velfungerende administrasjonssenter for Kristiansand kommune. Den ærverdige teglfasaden til Kristiansands rådhus skjuler nå et moderne og klimasmart kontormiljø, og er et eksempel på at man kan møte framtidens behov uten å bryte med fortiden. Kvartalet er bygget av miljøvennlige materialer og har lavt energiforbruk. Kommunalbanken har finansiert rådhuskvartalet med grønn p.t.-rente.

STYRETS ÅRSBERETNING FOR 2014

Kommunalbankens visjon er å være en langsiktig partner for lokal velferd. I løpet av 2014 innvilget banken 595 nye lån på tilsammen 41 milliarder kroner. Særlig bankens l neprodukt rettet mot energi- og klimainvesteringer hadde en god vekst. Som et statlig virkemiddel med lav risiko og høy kredittverdighet har selskapet stor tillit i investormarkedene. Med lave innlånskostnader og effektiv driftsform kan Kommunalbanken tilby kommunal sektor langsiktige og fleksible finansieringsløsninger til attraktive betingelser.

Kommunalbanken hadde en utlånsvekst på 2,6 prosent i 2014. Veksten er lavere enn tidligere år og må ses i sammenheng med høy etterspørsel etter korte finansieringsprodukter i kapitalmarkedet. Kommuneforvaltningens gjeldsvekst falt til 7,4 prosent i 2014 fra 8,5 prosent i 2013. Befolkningsvekst, statlige satsinger og stort vedlikeholdsetterslep har bidratt til høye investeringer og lånevekst i kommunal sektor i de senere år. Kommunalbanken finansierer et bredt spekter av lokale velferdsinvesteringer i sektorer som helse- og omsorg, skole og barnehager, infrastruktur, samt prosjekter med positiv klimaeffekt.

Kommunalbankens tilstedeværelse er også et viktig bidrag til at kommunal sektor skal få finansiert sine lovpålagte og prioriterte velferdsinvesteringer fremover uavhengig av konjunkturelle og markedsmessige forhold. Kommunal sektor er i stadig sterkere grad avhengig av spesialistinstusjoner, som Kommunalbanken, og kapitalmarkedet for kostnadseffektiv finansiering. Nye strengere kapitalkrav og høye mål for egenkapitalavkastning gjør det lite lønnsomt for ordinære banker å gi lån til kommuner med renter som reflekterer kommunenes gode kredittverdighet. Erfaring har også vist at l neaktiviteten og kapasiteten hos mange finansinstusjoner påvirket av konjunktorene. I etterkant av finanskrisen vokste offentlig eide nordiske kommunalbanker betydelig, inklusive Kommunalbanken, i en tid hvor den private kredittformidlingen stoppet opp. Det er viktig at offentlige velferdsinvesteringer f r finansiering og kan realiseres også under krevende

markedsforhold, til en pris som gjen-speiler det offentlige kredittverdighet. Det ligger i Kommunalbankens sektorpolitiske mål og samfunnsansvar å bidra til å korrigere denne typen markedssvikt. For å fylle en slik funksjon kreves det kontinuerlig tilstedeværelse i markedene også i normale tider

Resultatet etter skatt endte på 491 millioner kroner, mot 1 083 millioner kroner i 2013. Resultatet er preget av urealiserte tap på finansielle instrumenter basert på verdsettelse til markedsverdi, samt lavere rentemarginer som følge av mer stabile finansmarkeder. Avkastningen på verdijustert egenkapital ble 6,1 prosent mot 14,9 prosent året før.

Kommunalbanken er Norges tredje største finansinstusjon målt i forvaltningskapital og i mai 2014 besluttet Finansdepartementet at Kommunalbanken AS skulle anses som systemviktig. Det innebærer blant annet økte krav til kjernekapital fra 1. juli 2015 og ytterligere fra 1. juli 2016. I statsbudsjettet for 2015 ble det vedtatt å øke egenkapitalen i Kommunalbanken.  kning på totalt 1,4 milliarder kroner oppnås gjennom å øke aksjekapitalen med 1 000 millioner kroner og at et planlagt utbytte på knapt 400 millioner for 2014 holdes tilbake.

Forvaltningskapitalen i Kommunalbanken var ved årsskiftet på 455,5 milliarder kroner. Utlånsporteføljen til norske kommuner og fylkeskommuner var på 247 milliarder kroner. Bankens likviditetsportefølje utgjorde ved årsskiftet 155 milliarder kroner.

Staten, representert ved Kommunal- og moderniseringsdepartementet, er eeneier av Kommunalbanken. Forretningskontoret ligger i Oslo.

ÅRSREGNSKAPET

Styret bekrefter i henhold til regnskapslovens   33a at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og at årsregnskapet er avgitt på grunnlag av denne forutsetningen. Det er styrets oppfatning at årsregnskapet med noter per 31. desember 2014 gir en dekkende beskrivelse av bankens finansielle stilling ved årsskiftet.  rsregnskapet er utarbeidet i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS).

Resultat etter skatt i 2014 var 491 millioner kroner mot 1 083 millioner kroner i 2013. Resultatet er påvirket av svingningene i markedsverdiene av finansielle instrumenter. Netto urealiserte tap på finansielle instrumenter reduserte resultatet før skatt med 734 millioner kroner i 2014. I 2013 bidro de urealiserte verdiendringene på finansielle instrumenter til en resultatnedgang på 68 millioner kroner. De urealiserte tapene er i stor grad knyttet til økt markedsverdi på bankens utestående gjeld som følge av lavere innlånskostnader i 2014. De urealiserte tapene reverseres mot forfall av innlånene. I tillegg har prisene på valutasikringskontrakter blitt gunstigere i 2014 som også gir et urealisert tap for eksisterende kontrakter inngått på andre nivåer.

Netto renteinntekter på utlån og forvaltning av likviditetsporteføljen i 2014 utgjorde 1 515 millioner kroner, mot 1 634 millioner kroner i 2013. Normalisering av markedet for valutasikringer bidro til høyere innl nskostnad i norske kroner. Marginer på plasseringer i verdipapirer ble samtidig redusert i takt med lavere avkastning

i obligasjonsmarkedet.

Resultatet av markedstransaksjoner (tilbakekjøp av egne obligasjoner og salg av verdipapirer i likviditetsporteføljen, samt terminering av valuta-swap) i 2014 var 39 millioner kroner, ned fra 58 millioner kroner i 2013.

Driftskostnadene utgjorde 123 millioner kroner i 2014, en endring fra 106 millioner kroner i 2013. Driftskostnadene tilsvarer 0,03 prosent av forvaltningskapitalen.

Forvaltningskapitalen per 31. desember 2014 var 455,5 milliarder kroner, sammenliknet med 361,9 milliarder kroner ved forrige årsskifte. En vesentlig årsak til økningen skyldes svekkelsen av norske kroner, da store deler av bankens balanse er omregnet fra utenlandsk valuta.

Kommunalbankens tellende ansvarlige kapital per 31. desember 2014 utgjorde 10,0 milliarder kroner, hvorav ren kjernekapital utgjorde 8,5 milliarder kroner. Bankens kjernekapital består av innskutt aksjekapital og tilbakeholdt overskudd. Kjernekapitaldekningen per 31. desember 2014 er 12,26 prosent, og total kapitaldekning 14,53 prosent.

UTLÅN

Kommunalbanken innvilget 595 nye utlån på til sammen 41 milliarder kroner i 2014. Ved utgangen av 2014 var samlede utlån til kommunesektoren på 247 milliarder kroner, en økning på 2,6 prosent for året. Bankens markedsandel for sektoren var på rundt 47,5 prosent. Det har i løpet av 2014 vært en klar endring i hvilke type lån som etterspørres. Stadig flere av kundene etterspør lån med løpetid mellom tre måneder og fem år. Denne typen lån har økt de siste årene og utgjorde omlag halvparten av sektorens nye låneopptak i 2014. Lånene fordeler seg likt mellom sertifikater opp til 12 måneder og obligasjonslån med løpetid opp til fem år. Som en konsekvens av dette har det gjennom 2014 vært en redusert etterspørsel etter Kommunalbankens kjerneprodukter som er lån med lange løpetider. Etterspørselsendringen medfører en økende refinansieringsrisiko i sektoren da investeringen som finansieres har en levetid på opptil 40 år, mens de korte lånene kommer til forfall og må finansieres på nytt frem til investeringen er nedbetalt.

Alle fylkeskommuner, 98 prosent av landets 428 kommuner, samt Longyearbyen lokalstyre hadde ved utgangen av 2014 lån i Kommunalbanken. I tillegg kommer lån til en rekke kommunale og interkommunale selskaper.

Ved lån til selskaper med begrenset ansvar, kreves kommunal eller fylkeskommunal garanti, hovedsakelig i form av selvskyldnerkausjon.

Befolkningsvekst og endret alderssammensetning bidrar til et fortsatt høyt investeringsbehov i kommunal sektor. En stor andel av nye lån i 2014 har gått til skoler, barnehager, omsorgsboliger og sektorene vann, avløp og renovasjon (VAR). En betydelig andel av investeringene innenfor VAR-sektoren er blitt finansiert ved bruk av bankens grønne renteprodukt.

Ved utgangen av 2014 hadde banken innvilget lån til bompengeselskaper på 28,5 milliarder kroner. Det har i løpet av 2014 vært en reduksjon i nye innvilgede lån til bompengeselskaper sammenliknet med tidligere år. Parallelt med en generell nedgang i finansieringsforespørsler fra kommunalt eide selskaper i 2014 sammenliknet med 2013, er dette samlet også en medvirkende årsak til at Kommunalbankens vekst i 2014 er lavere enn i foregående år.

Kommunalbanken opererer i et marked preget av sterk konkurranse fra blant annet sertifikat- og obligasjonsmarkedet. Kommunalbanken tilbyr samme rentebetingelser uavhengig av kommunens størrelse og sikrer med det landets kommuner lik tilgang til konkurransedyktige vilkår.

Kommunalbanken har lagt vekt på kunderelasjonsbygging gjennom aktiviteter som kundemøter og regionale miniseminarer med aktuelle temaer. Kommunalbanken tilbyr oppdatert finansinformasjon på nett, direkte tilgang til kommunens egen låneportefølje via hjemmesiden og et låneforvaltningsprogram som verktøy for kommunenes finansforvaltning på passivisiden.

Kommunalbanken har ikke hatt tap på utlån til kunder i 2014. Det foreligger ikke mislighold eller betalingsproblemer hos kunder som gir grunn til å forvente tap i 2015.

Etter lov om offentlige anskaffelser skal kommunene konkurranseutsette hovedbankavtalene. Som nøytral part bistår Kommunalbanken kommunene med å innhente tilbud på betalingstjenester, og gjennomførte seks forhandlinger i 2014.

GRØNNE UTLÅN OG GRØNNE INNLÅN

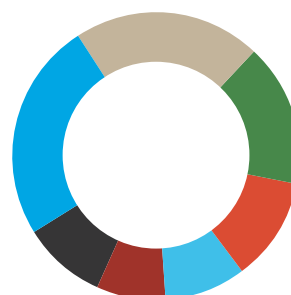
Kommunalbanken ønsker å bidra til at norske kommuner når sine klimamål. Som en følge av dette har banken lansert et eget grønt renteprodukt omerket klimavennlige investeringer. Dette renteproduktet har 0,1 prosent lavere rente enn bankens ordinære flytende rente og kan benyttes til

NYE UTLÅN 2014
fordelt på låntakergruppe

- Kommuner 76 %
- Fylkeskommuner 12 %
- Kommunale og interkommunale selskaper, andre låntagere med kommunal garanti 12 %

NYE UTLÅN 2014
fordelt på sektor

- Infrastruktur 25 %
- Oppvekst 21 %
- Vann, avløp, renovasjon 16 %
- Bolig og næring 12 %
- Helse og omsorg 9 %
- Kultur, kirke og idrett 8 %
- Diverse formål 9 %

prosjekter som er forankret i kommunens energi- og klimaplaner. I 2014 har andelen utlån til klimavennlige prosjekter økt med 23,4 prosent og utestående utlånsvolum utgjorde 10,6 milliarder kroner ved årsskiftet. Foruten investeringer innenfor VAR-området og investeringer i energireducerende tiltak er finansiering av økt satsing på kollektivtransport eksempel på prosjekter som i løpet av 2014 er blitt finansiert med grønn rente.

Globalt er det en økende etterspørsel etter samfunnsansvarlige investeringer og prosjekter med klimagvinnt. Kommunalbanken har sitt eget grønne innlånprogram og planlegger å utstede neste grønne obligasjon i 2015. For å forsikre investorene om at pengene går til klimavennlige investeringer, har Cicero, senter for klimaforskning, laget en uavhengig vurdering av de prosjektene som finansieres på denne måten. Fremover planlegges det regelmessige utstedelser av grønne innlån for å finansiere kommunale klima- og energirelaterte prosjekter.

INNLÅN

Kommunalbanken har høyeste oppnåelige kredittrating, AAA/Aaa fra S&P og Moody's. Høy kredittverdighet skyldes statens langsiktige eierskap, Kommunalbankens rolle som statlig virkemiddel og lav risiko med utlån kun til norske kommuner.

Kommunalbanken følger en diversifisert innlånstrategi som sikrer god markedstilgang, gunstige betingelser og god spredning i investorbasen. Totale nye innlån for 2014 beløp seg til 116,7 milliarder kroner, noe som er 45,8 milliarder kroner lavere enn 2013. Nedgangen skyldes primært lavere utlånsvest og mindre refinansiering i det japanske markedet. Japan var fortsatt det største enkeltmarkedet i 2014, men Kommunalbanken har gjennom året økt andelen av låneopp-tak i Europa. Amerika og Asia utgjør også betydelige innlånsmarkeder for Kommunalbanken. Totalt ble det tatt opp lån i 15 valutaer i 2014. Kommunalbanken la ut tre USD benchmark-obligasjoner på totalt 3,75 milliarder amerikanske dollar. I tillegg la Kommunalbanken ut sitt første EUR benchmark-lån pålydende 1 milliard euro. Kommunalbankens samlede utestående volum av obligasjoner og andre låneopptak økte i 2014 fra 326 milliarder kroner til 391 milliarder kroner.

LIKVIDITETSSTYRING

I tråd med gjeldende finansielle retningslinjer opererer Kommunalbanken

med en likviditetsbeholdning som over tid tilsvarer 12 måneders netto finansieringsbehov inkludert utlånsvest. Dette innebærer at Kommunalbanken i en gitt situasjon kan dekke alle forpliktelsene de kommende 12 måneder uten ny opplåning.

Likviditetsporteføljens størrelse vil variere noe over år og med skiftende markedsforhold. Grunnet kronesvek-kelsen mot slutten av 2014 har verdien av likviditetsporteføljen som primært er plassert i valuta, hatt en betydelig økning målt i norske kroner i 2014.

Forvaltningen av likviditetsporteføljen gjenspeiler hensikten, å sikre at Kommunalbanken til enhver tid er likvid og i stand til å møte sine forpliktelser. Overskuddslikviditeten forvaltes ut fra en lavrisiko investeringsstrategi både når det gjelder kreditt- og markedsrisiko. Likviditetsreserven plasseres i rentepapirer utstedt av stater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker, obligasjoner med fortrinnsrett og finansinstitusjoner med høy kredittverdighet. Gjennomsnittlig løpetid per 31.12.2014 er på ett år.

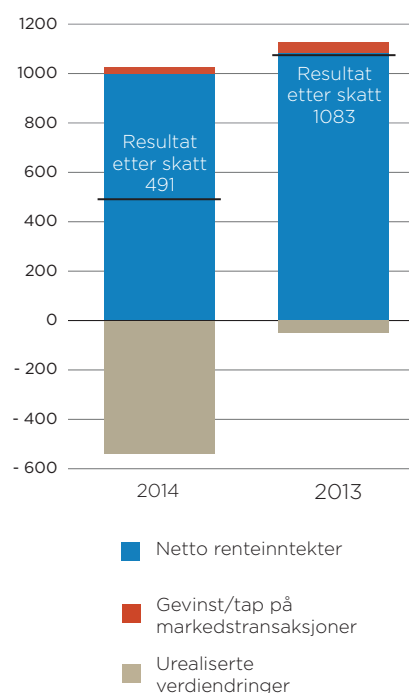
RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Risikostyring skal sikre en forsvarlig forvaltning av Kommunalbankens verdier og den høyest oppnåelige kredittratingen. Banken er underlagt bestemmelser om risikostyring og internkontroll, fastsatt av Finanstilsynet. Styret fastsetter årlig finansielle retningslinjer og risikorammer, herunder retningslinjer og rammer for utlånsvirksomheten. Styret har videre fastsatt retningslinjer for internkontroll og behandler årlig administrasjonens vurderinger av internkontrollen. Arbeidet med å implementere et nytt finanssystem er igangsatt og vil i løpet av 2015 bidra til ytterligere å effektivisere bankens arbeidsprosesser.

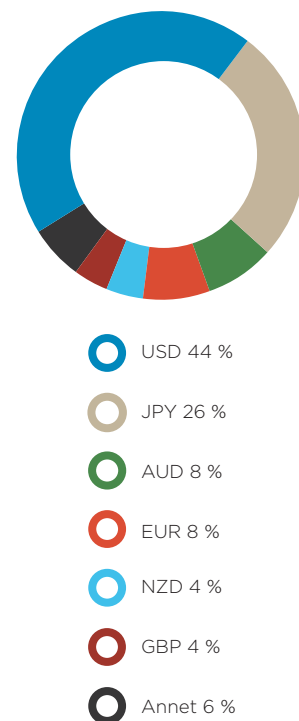
Styret underrettes jevnlig om foretakets virksomhet, stilling og resultatutvikling. Styret behandler kvartalsvis administrasjonens vurdering av risiko og uønskede hendelser som en integrert del av virksomhetsrapporteringen. Revisjonsutvalget er et saksforberedende organ for styret i oppfølgingen av finansiell rapportering og i overvåkingen av systemene for internkontroll og internrevisjon. Styret fastsetter årlige revisjonsplaner og benytter internrevisjonen som uavhengig tilsyns- og kontrollfunksjon i sin oppfølging av virksomheten.

Risikoutvalget ble opprettet i 2014 og er et saksforberedende organ for styret i overvåkingen og styringen av

FORDELING AV RESULTAT ETTER SKATT (tall i millioner kroner)

NYE INNLÅN 2014 fordelt på valuta

selskapets samlede risiko.

Kredittrisiko for utlån er begrenset til betalingsutsettelse da betalingsforpliktelsen ikke kan falle bort. Det er fastlagt i kommunelovens § 55 at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slås konkurs. I kommuneloven er det også gitt bestemmelser om de prosedyrer som skal følges dersom betalingsutsettelse må iverksettes. Etter disse bestemmelsene overtar staten ved Kommunal- og moderniseringsdepartementet styringen av en kommune dersom kommunen ikke kan oppfylle betalingsforpliktelsene. Dette vil i praksis sikre långiver mot tap av akkumulert gjeld og påløpte renter.

Kredittrisiko for likviditetsforvaltningen og sikringshandler er lav og fastsettes av styret i Kommunalbankens finansielle retningslinjer, med krav til rating, løpetid, instrumenttype, type motpart og motpartens hjemland.

Kredittrisiko knyttet til sikringsinstrumenter for bortfall av rente- og valutarisiko, reduseres gjennom krav til daglig marginendring av markedsverdier.

Kommunalbankens motparteksponering overvåkes kontinuerlig med daglig rapportering fra risikostyringsavdelingen. Styret orienteres om Kommunalbankens motparter i rapport om virksomheten og gjennom utvidede markedsoppdateringer.

Markedsrisiko består hovedsakelig av rente- og valutarisiko. Bankens retningslinjer tillater minimal eksponering mot rente- og valutaendringer. Styring av rente- og valutarisiko gjennomføres ved å sikre at bankens forpliktelser og rettigheter til enhver tid

balanserer.

Likviditetsrisiko søkes minimert ved at likviditetsporteføljen over tid skal tilsvare 12 måneders netto kapitalbehov. Videre er porteføljen investert i likvide verdipapirer av meget høy kredittkvalitet og kort løpetid. Nye reguleringer i form av krav til kortsiktig likviditet (LCR) og langsiktig innlåning (NSFR) vil trolig formelt innføres i Norge i løpet av 2015. Kommunalbanken holder seg innenfor de ventede krav.

Operasjonell risiko søkes minimert gjennom god intern kontroll i form av tilstrekkelig arbeidsdeling mellom utførende og kontrollerende funksjoner, dokumenterte arbeidsprosesser og kontroller, samt høy og duplisert kompetanse for kritiske funksjoner. Styret holdes informert om bankens operasjonelle risiko og uønskede hendelser gjennom kvartalsvis virksomhets- og risikorapportering.

REDEGJØRELSE OM FORETAKSSTYRING

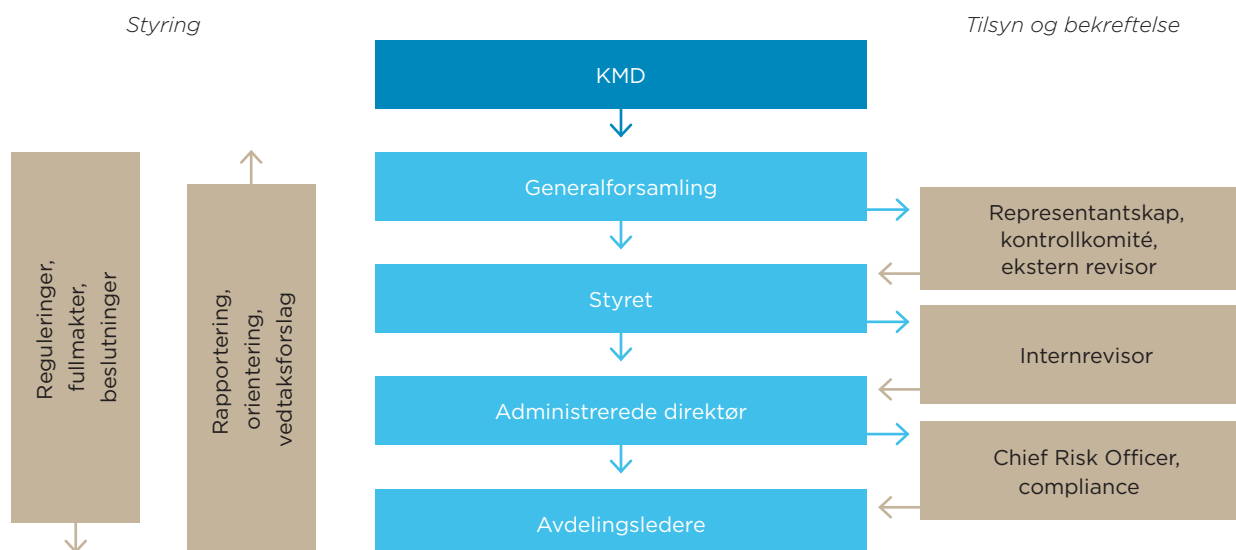
Kommunalbanken følger norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse på de områder som er relevante når det gjelder bankens organisasjonsform og eierstruktur. Formålet med anbefalingen er at norske selskaper skal ha eierstyring og selskapsledelse som klargjør rolledelingen mellom aksjeeiere, styre og daglig ledelse, utover det som følger av lovgivningen. Anbefalingen skal styrke tilliten til selskapene og bidra til størst mulig verdiskaping over tid, til beste for aksjeeiere, kunder, ansatte og andre interessenter.

Kommunalbankens styrende organer er organisert i samsvar

med aksjelovens og finansieringsvirksomhetslovens bestemmelser, samt Kommunalbankens vedtekter. Generalforsamlingen velger styret, representantskapet og kontrollkomiteén. Representantskapet fører tilsyn med at bankens formål fremmes i samsvar med lov, vedtekter og vedtak, velger statsautorisert revisor og vedtar instruks for kontrollkomiteén. Kontrollkomiteén fører tilsyn med bankens virksomhet, herunder styrets disposisjoner. Styret leder bankens virksomhet, herunder ansetter administrerende direktør, bevilger lån og gir lånefullmakter, beslutter og gir fullmakt om låneoptak og velger internrevisor. Styret har nedsatt tre saksforberedende utvalg som velges av og blant styrets medlemmer; revisjonsutvalget, risikoutvalget og kompensasjonsutvalget. Administrerende direktør har den daglige ledelse av banken i samsvar med instruks fastsatt av styret og godkjent av representantskapet. Interne kontroll- og tilsynsfunksjoner utøves av direktør for risikostyring og direktør for stabsfunksjoner med ansvar for etterlevelse som begge rapporterer direkte til administrerende direktør.

Bankens internkontroll skal sikre at det gjennomføres risikoanalyser og risikoovervåking, og at virksomheten drives i samsvar med gjeldende lover, vedtatte strategier og retningslinjer. Internkontroll inngår som en integrert del av ledelses- og planprosessen i banken. Status og risiko følges opp på avdelingsnivå og rapporteres til administrerende direktør og styret. Internkontroll over finansiell rapportering sikrer pålitelig regnskapsmessig informasjon i månedss-

STYRENDE ORGANER I KOMMUNALBANKEN

kvartals- og årsrapporter. Systemer for internkontroll og risikovurdering evalueres løpende av internrevisor, revisjonsutvalg, risikoutvalg og styre.

KOMMUNIKASJON OG SAMFUNNSKONTAKT

Styret legger vekt på god og jevnlig kontakt med eier, kunder, investorer, myndigheter og andre interessenter for å sikre at hensikten med Kommunalbankens virksomhet ivaretas på best mulig måte.

Kommunalbanken skal bidra til å belyse problemstillinger som kan utfordre bankens måloppnåelse eller våre kunders interesser. God kjennskap til Kommunalbankens virksomhet er viktig for bankens gjennomslagskraft og i rekrutteringen av dyktige medarbeidere. Kommunalbanken samarbeider med en rekke organisasjoner i kommunesektoren og er tilstede der viktige kommunaløkonomiske spørsmål drøftes. Banken har alene eller sammen med andre aktører i kommunal sektor arrangert fagkonferanser og -seminarer i løpet av året. Kommunalbankens årskonferanse ble arrangert i april 2014, og årets tema var hvordan klimaendringer og finansiell uro påvirker lokal velferdsproduksjon. Hovedmålgruppen for bankens egen årskonferanse var foruten bankens utlånskunder, sentrale stortingspolitikere, rådgivere og myndigheter.

Kommunalbanken har gjennomført ulike markedsføringstiltak for å synliggjøre posisjonen som ledende finansinstitusjon i kommunal sektor. Bankens nye visuelle profil og nye nettside ble lansert ved overgangen til fjerde kvartal.

I løpet av 2014 ble det gjennomført en kundetilfredshetsundersøkelse som viste et høyt nivå på kundetilfredshet, attraktivitet og i hvilken grad kundene vil anbefale banken til andre. Samtidig har banken et klart forbedringspotensial i informasjonen ut til kundene og i hvilken grad banken kan være en nyttig sparringspartner.

ETIKK OG SAMFUNNSANSVAR

Prinsipp 10 i Eierskapsmeldingen, Meld. St. 27 (2013–2014) sier at selskaper der staten er eier «skal arbeide målrettet for å ivareta sitt samfunnsansvar». Med nærmere 50 prosent andel av markedet for utlån til kommunal sektor, er Kommunalbanken en betydelig samfunnsaktør. Kommunalbanken skal være en langsiktig partner som bidrar med finansiering slik at kommuner, fylkeskommuner og kommunale selskaper kan løse sine velferdsoppgaver. Å være en langsiktig partner innebærer at institusjonen

skal opptre ansvarlig og medvirke til en bærekraftig samfunnsutvikling.

Kommunalbanken har tydelige etiske retningslinjer. Det er gjennomført trening av ledere og ansatte i etiske problemstillinger gjennom 2014. Kommunalbanken legger stor vekt på opplæring og bevisstgjøring om korrupsjon og hvitvasking. Et arbeid for å øke forståelsen der denne risikoen kan oppstå ble igangsatt i 2014 og vil bli videreført i 2015.

PRIORITERTE OMRÅDER FOR SAMFUNNSANSVAR

Styret har vedtatt bestemmelser om samfunnsansvar i ulike retningslinjer for bankens virksomhet, herunder det etiske regelverket. Det er ikke fastsatt samlede retningslinjer for samfunnsansvar.

Rapportering av Kommunalbankens samfunnsansvar skal ta utgangspunkt i en vurdering av vesentlighet. Kommunalbanken har jevnlig dialog med kunder, eier, myndigheter, investorer, medarbeidere og leverandører. Tilbakemeldingene gir viktige innspill til valg av områder for samfunnsansvar. Følgende områder er prioritert for 2015:

- Etisk adferd og anti-korrupsjon
- Klima og miljø
- Samfunn, mangfold og likestilling

For rapportering av samfunnsansvar for 2014 og tiltak og mål for 2015 vises det til egen del om samfunnsansvar, side 20 i årsrapporten.

ORGANISASJON OG MEDARBEIDERE KULTUR, VERDIER OG KOMPETANSE

Kommunalbanken er avhengig av dyktige medarbeidere i en arbeidshverdag som spenner fra globale finansmarkeder til finansiering av lokale velferdsinvesteringer. Kommunalbanken ønsker å måle seg mot de beste innen fagområdene banken dekker.

I 2014 ble arbeidet med å fastsette Kommunalbankens visjon og verdier avsluttet. Visjonen «Langsiktig partner for lokal velferd» understøttes av verdiene «Åpen, ansvarlig og tett på». Prosessen ble gjennomført i tett dialog med medarbeiderne, med ledelsen og styret. Etterlevelse av verdiene inngår nå som en del av evalueringssystemet for ledere og medarbeidere.

Som en oppfølging av endringer i organisasjonsstrukturen i 2013 ble det i 2014 gjennomført et lederutviklingsprogram for alle personalledere. Programmet ble avsluttet med en 360-grader lederevaluering og personlige utviklingsplaner. Det ble videre gjennomført en medarbeiderundersøkelse som avdekket at

bankens medarbeidere i hovedsak vurderer arbeidsmiljøet, bedriftskulturen og utviklingsmulighetene som gode. Forbedringstiltak ble drøftet i arbeidsmiljøutvalget og besluttet tatt inn i virksomhetsplanen.

MANGFOLD OG LIKESTILLING

Kommunalbanken legger vekt på likestilling og mangfold. Banken skal likebehandle alle medarbeidere og gi dem de samme mulighetene hva gjelder faglig og personlig utvikling, avansement og avlønning. Ved rekruttering skal mangfold etterstrebtes i alle bankens avdelinger, og det skal utøves likebehandling der faglige og personlige kvalifikasjoner vurderes uavhengig av nasjonalitet, kjønn, funksjonsevne og alder. Kommunalbanken vil i løpet av 2015 etablere en handlingsplan for å sikre likestilling og mangfold i virksomheten. Ordningen med fleksibel arbeidstid skal legge forholdene bedre til rette for medarbeidere med omsorgsansvar i hjemmet.

Ved utgangen av 2014 var det 56 ansatte i Kommunalbanken, uendret fra 2013. Kjønnfordelingen er henholdsvis 49 prosent kvinner og 51 prosent menn. Gjennomsnittsalderen er 46 år for kvinner og 40 år for menn. Fem ansatte er under 30 år og fire er over 60 år. I ledelsen er det 50 prosent kvinner og 50 prosent menn. Administrerende direktør er kvinne. Kvinneandelen i styret er 44,4 prosent. Styreleder er kvinne. Fem prosent av medarbeiderne har annen nasjonalitet enn norsk.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Kommunalbanken legger vekt på at alle ansatte skal ha gode arbeidsforhold. Arbeidsmiljøutvalget har hatt som mål å bidra aktivt i tilrettelegging av et godt arbeidsmiljø og god fysisk helse med en kultur preget av trivsel og samarbeid. Utvalget har hatt regelmessige møter og gjennomført vernerunde og risikovurdering av helse, miljø og sikkerhet. I samarbeid med bankens aktivitetsgrupper er det tilbudt og gjennomført faste helsefremmende og sosiale aktiviteter for alle bankens ansatte. Generelt vurderer arbeidsmiljøutvalget arbeidsmiljøet i banken som godt.

Det er ingen registrerte ulykker eller alvorlige skader i arbeidstiden, i forbindelse med reiser til eller fra arbeid eller tjenestereiser. Det er dermed ikke meldt skader eller ulykker til Arbeidstilsynet.

Sykefraværet var på 3,6 prosent i 2014 mot 4,3 prosent året før. Sykefraværet er ikke relatert til arbeidsmiljøet.

Kommunalbanken arbeider aktivt med HMS, forebyggende arbeid og oppfølging av sykmeldte, og legger til rette for at ansatte skal komme raskt tilbake i arbeid.

DISPONERING AV OVERSKUDD

Styret i Kommunalbanken AS foreslår følgende disponering av totalresultat for regnskapsåret 2014: 478 millioner kroner overføres til annen egenkapital.

UTVIKLINGEN FREMOVER

Utsiktene for verdensøkonomien er usikre og påvirker Norge som en liten, åpen økonomi. Lavere oljepris gjør at aktivitetsnivået i oljesektoren bremser opp etter mange år med høy aktivitet. Usikkerheten fremover er høy og veksttakten i Norge er nedjustert i tråd med utviklingen. Allikevel fremstår Norge som et land med svært solid økonomi. Høy arbeidsinnvandring har ført til sterk befolkningsvekst i Norge. Det ventes fortsatt god vekst fremover samtidig som demografiendringer påvirker kommunenes investeringsplaner. Sammen med et stort vedlikeholdsetterslep og tilpasning til et våtere og villere klima, ventes det et høyt investeringsnivå og behov for lånefinansiering i året som kommer.

Regjeringens kommunereform vil på sikt medføre færre og større kommuner og mer profesjonaliserte miljøer. Kommunalbanken har i dag en sterk markedsandel også blant Norges store kommuner, og banken har den kompetanse og kapasitet som skal til for å møte sektorens fremtidige behov. Kapitalmarkedet er den største konkurrenten i dagens marked. Andelen kommuner som velger å finansiere sine investeringer i kapitalmarkedet har vokst betydelig. Dette markedet kjennetegnes ved lån med kortere løpetider enn lån med opptil 40 års løpetid formidlet fra kredittinstitusjoner som Kommunalbanken.

Eksepsjonelt lave renter er et uttrykk for fortsatt svært vanskelige økonomiske forhold i mange land. Gjeldsveksten i kommunal sektor har de siste årene ligget over inntektsveksten. På sikt må det forventes at disse størrelsene vokser mer i takt.

Deler av gjelden og således renteksponeringen i kommunal sektor er relatert til selvkostinvesteringer eller områder hvor staten yter rentekompensasjon. En betydelig del av samlet rentebærende gjeld er sikret enten gjennom bruk av fastrentelån eller ved bruk av rentederivater. Den umiddelbare

renterisikoen til kommunal sektor er derfor mye mindre enn samlet gjeldsbelastning skulle tilsi. Over tid vil imidlertid rentebelastningen i sektoren bevege seg i takt med endringene i det generelle rentenivået. Med en fortsatt gjeldsvekst vil renterisikoen øke.

Våre kunders behov og eiers forventninger skal være fokus for utviklingen av bankens virksomhet. Samtidig skal vi arbeide målrettet for å ivareta vårt samfunnsansvar. Kommunalbanken er en stor aktør i markedet for utlån til kommunal sektor og i mai 2014 besluttet Finansdepartementet at Kommunalbanken anses som en systemviktig institusjon. Dette gir blant annet økte krav til kapitalisering og tettere myndighetsoppfølging. Kommunalbankens lønnsomhet må ses i sammenheng med lånekundenes risikoprofil og bankens høye risikojustert kapitalbase. Samtidig skal resultatene generere fremtidig utlånskapasitet i tråd med bankens mandat. Balansen må styres slik at Kommunalbanken er i stand til å møte kundenes behov for finansiering til betingelser som reflekterer deres kredittkvalitet. Resultatene skal generere en konkurransemessig avkastning til eier i tråd med målet for virksomheten.

Regnskapet for 2014 viser tilfredsstillende resultater under nåværende markedsforhold og gjeldende rammeverk. Kommunalbanken er godt rustet til å bidra til langsiktig finansiering av lokal velferd i årene fremover. Styret vil takke bankens medarbeidere for vel utført arbeid.

Oslo, 31. desember 2014

20. mars 2015

I styret for Kommunalbanken AS

Else Bugge Fougner
Styrets leder

Nils R. Sandal
Styrets nestleder

Rune Midtgaard
Styremedlem

Martha Takvam
Styremedlem

Nanna Egidius
Styremedlem

Rune Sollie
Styremedlem

Martin Skancke
Styremedlem

Marit Urmo Harstad
Ansattes representant

Jarle Byre
Personlig vara for ansattes representant Roald Fischer

Kristine Falkgård
Administrerende direktør

STYRET I KOMMUNALBANKEN

ELSE BUGGE FOUGNER

Styreleder siden 1999

Advokat.

Leder av kompensasjonsutvalget og medlem av risikoutvalget i Kommunalbanken.

Partner, Advokatfirmaet Hjort DA.

Styreleder i Eksportkreditt Norge AS og Morgenstjerne Eiendom AS.

Styremedlem i Aberdeen Eiendomsfond Norge II ASA, Aker Kværner Holding ASA og Protector Forsikring ASA.

NILS R. SANDAL

Styrets nestleder siden 2010

Medlem av kompensasjonsutvalget i Kommunalbanken.

Styreleder i Norsk Kulturskoleråd, Stryn Betong A/S, Knutepunktfestivalen Norsk Countrytreff, Norsk Kvernsteinsenter.

Styremedlem i Fjord1.

RUNE MIDTGAARD

Styremedlem siden 2014

Siviløkonom og autorisert finansanalytiker (AFA).

Medlem av kompensasjonsutvalget i Kommunalbanken.

Konserndirektør finans og IT (CFO), ArcusGruppen.

MARTHA TAKVAM

Styremedlem siden 2005

Siviløkonom og MBA i finans.

Leder av revisjonsutvalget og medlem av risikoutvalget i Kommunalbanken.

Direktør Group Internal Audit, Telenor ASA.

NANNA EGIDIUS

Styremedlem siden 2004

Siviløkonom.

Medlem av revisjonsutvalget i Kommunalbanken.

Strategi- og utviklingssjef i Lillehammer kommune.

Daglig leder i Stiftelsen Lillehammer Etterbruksfond.

Nestleder i styret for Ikomm AS og Norsk Luftambulans AS.

RUNE SOLLIE

Styremedlem siden 2011

Statsautorisert revisor.

Medlem av revisjonsutvalget i Kommunalbanken.

Konserndirektør for økonomi og finans, Norske Skogindustrier ASA.

MARTIN SKANCKE

Styremedlem siden 2013

Siviløkonom, MSc.

Eier og daglig leder i Skancke Consulting.

Styreleder i Principles for Responsible Investment, Fronteer Solutions AS. Styremedlem i Storebrand og Norfund.

MARIT URMO HARSTAD

Ansattes representant siden 2014

Bachelor of Management.

Kunde- og markedsansvarlig, Kommunalbanken.

Styremedlem i Nedre Bekkelaget skolemusikkorps.

Personlig varamedlem er Kristine Henriksen Lien.

ROALD FISCHER

Ansattes representant siden 2011

Master, International Business Management.

Backofficesjef i Kommunalbanken.

Personlig varamedlem er Jarle Byre.

ÅRSREGNSKAPET 2014

Resultatregnskap	34
Totalresultat	34
Balanse	35
Endringer i egenkapital	36
Kontantstrømoppstilling	37
Regnskapsprinsipper	38

NOTER TIL REGNSKAPET

Resultatregnskap og totalresultat

Note 1	Netto renteinntekter.....	41
Note 2	Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester.....	41
Note 3	Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	42
Note 4	Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner	42
Note 5	Lønn og administrasjonskostnader.....	42
Note 6	Godtgjørelse til ledende ansatte	43
Note 7	Pensjoner	45
Note 8	Skatt.....	46
Note 9	Leieavtaler.....	47

Balanse

Note 10	Klassifisering av finansielle instrumenter.....	47
Note 11	Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi.....	48
Note 12	Finansielle instrumenter målt til amortisert kost	51
Note 13	Sikringsbokføring	52

Note 14	Fordringer på kredittinstitusjoner	52
Note 15	Utlån til kunder	53
Note 16	Sertifikater og obligasjoner	53
Note 17	Andre eiendeler og annen gjeld	54
Note 18	Gjeld til kredittinstitusjoner	54
Note 19	Obligasjongjeld.....	54
Note 20	Finansielle derivater	55
Note 21	Kontantsikkerhet og motregning	55
Note 22	Ansvarlig lånekapital.....	57
Note 23	Aksjekapital	57

Risikostyring

Note 24	Risikostyring.....	57
Note 25	Kreditrisiko	59
Note 26	Renterisiko	60
Note 27	Valutarisiko	61
Note 28	Likviditetsrisiko	61
Note 29	Kapitaldekning og kapitalstyring.....	63

RESULTATREGNSKAP

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	2014	2013
Renteinntekter		6 011	5 776
Rentekostnader		4 496	4 142
Netto renteinntekter	1	1 515	1 634
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	2	24	22
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	3	-734	-68
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner	4	39	58
Sum andre driftsinntekter		-719	-32
Lønn og administrasjonskostnader	5,6,7	93	82
Avskrivninger		3	4
Andre driftskostnader	9	27	20
Sum driftskostnader		123	106
Resultat før skatt		673	1 496
Skattekostnad	8	182	414
Resultat for regnskapsåret		491	1 083

TOTALRESULTAT

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	2014	2013
Resultat for regnskapsåret		491	1 083
Andre innregnede inntekter og kostnader			
<i>Poster som ikke omklassifiseres til resultat</i>			
Aktuarmessig gevinst/(tap) på pensjonsforpliktelse		-18	-13
Herav skatt		-5	-3
Sum andre innregnede inntekter og kostnader		-13	-10
Totalresultat for regnskapsåret		478	1 073

BALANSE

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	2014	2013
Eiendeler			
Fordringer på kredittinstitusjoner	10,12,14,21	16 219	5 257
Utlån til kunder	10,11,12,15	249 928	243 114
Sertifikater og obligasjoner	10,11,12,13,16	157 364	101 696
Finansielle derivater	10,12,13,20	31 776	11 806
Utsatt skattefordel	8	86	0
Andre eiendeler	17	93	44
Sum eiendeler		455 466	361 918
Gjeld og egenkapital			
Gjeld til kredittinstitusjoner	10,12,18,21	25 135	3 656
Obligasjongjeld	10,11,12,13,19	398 669	329 139
Finansielle derivater	10,12,13,20	20 919	18 559
Annen gjeld		47	36
Betalbar skatt	8	404	440
Utsatt skatt	8	0	139
Pensjonsforpliktelser	7	61	48
Ansvarlig lånekapital	10,12,22	1 895	1 687
Sum gjeld		447 130	353 702
Innskutt egenkapital	23	2 145	2 145
Opptjent egenkapital		6 191	6 071
Sum egenkapital		8 336	8 216
Sum gjeld og egenkapital		455 466	361 918

Else Bugge Fougner
Styrets leder

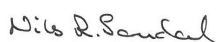
Rune Midtgaard
Styremedlem

Martha Takvam
Styremedlem

Nanna Egidius
Styremedlem

Nils R. Sandal
Styrets nestleder

Martin Skancke
Styremedlem

Marit Urmo Harstad
Ansattes representant

Jarle Byre
Personlig vara for ansattes
representant Roald Fischer

Rune Sollie
Styremedlem

Kristine Falkgård
Administrerende direktør

ENDRINGER I EGENKAPITAL

2014

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2014		2 145	6 071	8 216
Resultat for regnskapsåret		0	491	491
Sum andre innregnede inntekter og kostnader		0	-13	-13
Utbytte		0	-357	-357
Egenkapital per 31. desember 2014	23	2 145	6 191	8 336

2013

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2013		2 145	5 251	7 395
Resultat for regnskapsåret		0	1 083	1 083
Sum andre innregnede inntekter og kostnader		0	-10	-10
Utbytte		0	-253	-253
Egenkapital per 31. desember 2013	23	2 145	6 071	8 216

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Beløp i NOK 1 000 000)	Note	2014	2013
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
Renteinnbetalinger		5 977	5 844
Renteutbetalinger		-4 390	-4 036
Utbetaling av garantiprovisjon og transaksjonskostnader		-25	-23
Gevinst ved realisasjon av finansielle instrumenter		39	58
Utbetaling til drift		-120	-102
Betalt skatt		-437	-576
Netto utbetaling av lån til kunder		-6 209	-21 641
Netto (økning)/reduksjon i kortsiktige plasseringer		11 015	-1 840
Netto innbetaling/(utbetaling) ved kjøp/salg av verdipapirer		-45 046	6 530
Netto (økning)/reduksjon i andre eiendeler		0	-1
Netto økning/(reduksjon) i annen gjeld		6	6
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		-39 189	-15 781
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler		-50	-33
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-50	-33
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Tilbakebetaling av sertifikatgjeld		0	-359
Innbetaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld		116 690	162 514
Tilbakebetaling av obligasjonsgjeld		-109 570	-153 387
Tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital		0	-7
Utbetaling av utbytte		-357	-253
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		6 763	8 508
Sum kontantstrøm		-32 476	-7 306
Justering for valutakursendringer		32 468	7 342
Netto kontantstrøm etter valutakursendringer		-9	35
Konter og kontantekvivalenter per 1. januar		29	-6
Netto endring i konter og kontantekvivalenter		-9	35
Konter og kontantekvivalenter ved utgangen av perioden		21	29
Herav			
<i>Fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	14	21	29
<i>Gjeld til kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	18	0	0

SELSKAPSFORMLING

Kommunalbanken AS er et aksjeselskap som har som formål å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver. Selskapets forretningskontor er i Haakon VII's gate 5B, Oslo. Årsregnskapet for 2014 ble godkjent av styret 20. mars 2015.

GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskapet er utarbeidet i samsvar med Internasjonale Regnskapsstandarder (IFRS) som er vedtatt av EU. Årsregnskapet avlegges etter historisk kost prinsippet, med unntak av følgende regnskapsposter:

- Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi over resultat
- Finansielle instrumenter kategorisert som Utlån og Fordringer eller Andre forpliktelser, som inngår i virkelig verdiskring, hvor det finansielle instrumentet måles til amortisert kost, og verdiendring knyttet til den sikrede risikoen justerer balanseført verdi for instrumentet og resultatføres.

FUNKSJONELL VALUTA OG PRESENTASJONSVALUTA

Selskapets funksjonelle og presentasjonsvaluta er norske kroner (NOK). Balanseposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved bruk av valutakurs på balansedagen. Resultatposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved bruk av valutakurs på transaksjonstidspunktet. Årsregnskapet presenteres i millioner kroner med unntak av noter 6 og 7 som presenteres i tusen kroner.

ESTIMATER OG SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER

Ledelsen anvender estimater og gjør skjønsmessige vurderinger samt tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Estimater og skjønsmessige vurderinger påvirker regnskapsførte verdier av eiendeler og gjeld, og inntekter og kostnader, og kan medføre justering i regnskapsførte verdier dersom forutsetningene eller forventningene om fremtidig utvikling endrer seg. De viktigste estimatene og vurderingene i årsregnskapet omfatter:

Måling til virkelig verdi

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked eller ikke har tilgjengelige kvoterte priser på balansedagen fastsettes ved hjelp av verdsettelsesteknikker. Når inndata i verdsettelsesmodeller ikke kan utledes direkte fra observerbare markedsdata, gjør ledelsen vurderinger og bruker forutsetninger knyttet til kredittisiko og likviditetsrisiko i finansielle instrumenter. Selv om skjønsmessige vurderinger og forutsetninger baserer seg i størst mulig grad på faktiske markedsforhold på balansedagen, kan de øke usikkerheten i regnskapsførte beløp. Ledelsen utviser skjønn i anvendelsen av regnskapsprinsipper særlig ved allokering av instrumenter målt til virkelig verdi i nivåhierarkiet (nivå 1,2,3).

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Innregning og fraregning

Innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser skjer når foretaket blir part i instrumentets kontraktmessige bestemmelser. Ved førstegangsinnregning måles alle finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. Innregnet beløp for finansielle eiendeler og forpliktelser som ikke er klassifisert til virkelig verdi over resultat inkluderer i tillegg transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen. Innregning og fraregning av finansielle instrumenter på balansen skjer på oppgjørstidspunktet. Ved alminnelig kjøp og salg av finansielle eiendeler som utpekes til virkelig verdi innregnes virkelig verdi av eiendelen på

avtaletidspunktet.

Finansielle eiendeler fraregnes når den kontraktmessige retten til kontantstrømmene utløper eller overføres. Finansielle forpliktelser fraregnes når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt. Ved tilbakekjøp av utstedte obligasjoner fraregnes den balanseførte verdien av forpliktelsen, og differansen mellom oppgjørsbeløp og balanseverdi resultatføres som gevinst eller tap på transaksjonstidspunktet.

Kategorisering og måling

Kategorisering av finansielle instrumenter foretas på tidspunktet for innregning og bestemmer etterfølgende måling av balanseført verdi. Kategorisering av finansielle instrumenter bestemmes av deres karakter og ledelsens intensjoner ved anskaffelsen.

Finansielle eiendeler og forpliktelser utpekt til virkelig verdi over resultat (FVO)

Utvalgte sertifikater og obligasjoner i likviditetsporteføljen, utlån til kunder med rentebinding eller NIBOR-rente og utstedte obligasjoner (Obligasjonsgjeld) utpekes ved innregning til virkelig verdi over resultat for å oppnå samsvarende behandling med tilhørende derivatkontrakter, som måles til virkelig verdi over resultat. Dette medfører reduksjon i måleinkonsistens mellom sertifikater og obligasjoner, utlån og obligasjonsgjeld, og finansielle derivater.

Finansielle eiendeler holdt til forfall

Finansielle eiendeler i denne kategori er asset-backed securities, som ble anskaffet med intensjon om å holde til forfall, og enkelte verdipapirer som på grunn av uroen i finansmarkedene i 2008 fikk sterkt redusert likviditet og ble omklassifisert fra "Holdt for handelsformål" til "Holdt til forfall" med virkning fra 1. juli 2008. Finansielle eiendeler holdt til forfall måles til amortisert kost etter effektiv rente metoden.

Utlån og Fordringer

Denne kategorien omfatter utlån til kunder samt sertifikater og obligasjoner som ikke er notert i et aktivt marked. Finansielle eiendeler kategorisert som Utlån og Fordringer måles til amortisert kost etter effektiv rente metoden.

Verdipapirer kategorisert som Utlån og Fordringer kan inngå i virkelig verdiskring. Når virkelig verdiskring kommer til anvendelse, balanseføres verdiendringer som er henførbare til den sikrede risikoen under "Sertifikater og obligasjoner" og regnskapsføres mot resultat som "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter."

Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost

Benchmark-lån og enkelte lån fra institusjonelle investorer i nisjemarkeder utstedt i offentlige kapitalmarkeder kategoriseres som finansielle forpliktelser målt til amortisert kost og måles til amortisert kost etter effektiv rente metoden. Finansielle forpliktelser under denne kategori øremerkes som sikrede objekter og omfattes av reglene for virkelig verdiskring, slik at verdiendringer som er henførbare til den sikrede risikoen i obligasjonslån balanseføres under "Obligasjonsgjeld" og regnskapsføres mot resultat under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter".

Finansielle derivater

Finansielle derivater kategoriseres som holdt for handelsformål, med unntak for derivater øremerket som sikringsinstrumenter i virkelig verdiskringer. Alle finansielle derivater måles til virkelig verdi over resultat og klassifiseres som eiendeler når verdien er positiv, og som forpliktelser—når verdien er negativ.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter er kategorisert i virkelig verdi hierarkiet.

Hvert finansielt instrument kategoriseres etter følgende nivå-fordeling, basert på det laveste nivået som har avgjørende betydning for den totale målingen av virkelig verdi.

Nivå 1

For verdipapirer som omsettes i et aktivt marked med observerbar og regelmessig kursnotering benyttes markedskurser på balansedagen i måling av virkelig verdi. Banken benytter markedspriser stilt av internasjonale datatilbydere (Reuters og Bloomberg). De noterte prisene benyttes som input for nivå 1 dersom de representerer faktiske markedstransaksjoner.

Nivå 2

For finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked benyttes noterte priser på lignende instrumenter i et aktivt marked, eller verdsettelsesmetoder der vesentlig input er basert på observerbare markedssdata. Input benyttet under denne verdsettelseskategori inkluderer:

- observerbare markedrenter, basisswapspreader, valutakurser, aksjeindekser og råvareindekser
- kvoterte kurser og kredittspreader på balansedato på tilsvarende instrumenter fra samme utsteder med ulik løpetid hvor det gjøres justeringer for løpetidsforskjeller
- kvoterte kurser og kredittspreader på balansedato på tilsvarende instrumenter fra samme utsteder i en annen valuta, hvor det gjøres justeringer for basisswap til aktuell valuta
- faktiske handler i identiske instrumenter hvor det gjøres justeringer for endringer i markedsparemetere mellom handelsdato og balansedato
- mer likvide instrumenter fra samme utsteder med tilsvarende løpetid som tillegges en likviditetspremie som reflekterer den manglende likviditet i det aktuelle instrumentet
- potensielle nytstedelser av tilsvarende instrument fra samme utsteder

Nivå 3

Finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked og hvor virkelig verdi fastsettes ved hjelp av verdsettelsesmetoder der vesentlig input er basert på ikke observerbare data. Finansielle instrumenter som allokteres til nivå 3 omfatter sertifikater og obligasjoner med lav likviditet, fastrentelån til kunder, utstedt gjeld som ikke kvoteres i et aktivt marked og hvor inndata anses å være ikke-observerbar, og OTC-derivater med opsjonselementer.

For sertifikater og obligasjoner i nivå 2 og nivå 3 benyttes det ofte samme input, men vesentligheten av justeringer av markedsparemetere, og i hvilken grad justering baseres på observerbare data, tillegges vekt når instrumentet skal kategoriseres i henhold til IFRS 13. Annen input som benyttes i verdifastsettelsen inkluderer:

- prisestimater for tilsvarende aktivaklasser fra markedssaktører
- markedsindekser, både obligasjonsindekser og kredittderivatindekser for tilsvarende aktivaklasser
- ikke-bindende prisforespørsler til markedssaktører
- historiske eller teoretiske volatiliteter

Opplysninger om verdsettelsesmetoder

For finansielle instrumenter som blir kategorisert i virkelig verdi hierarkiet over flere perioder, kontrolleres det om det har vært bevegelser mellom nivåene i virkelig verdi hierarkiet, ved hver periodeslutt. Strukturen og egenskapene av finansielle instrumenter definerer hvilke verdsettelsesmetoder som benyttes for å fastsette virkelig verdi i Nivå 2 og 3. Virkelig verdi av instrumenter uten innebygde derivater fastsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor diskonteringsrenten utledes av relevante observerbare pengemarkedsrenter samt andre

vesentlige risikofaktorer som har betydning for verdiutviklingen. Dersom slike risikoparemetere ikke kan observeres på balansedagen, kan ledelsen gjøre vurderinger og anvende estimater ved fastsettelse av virkelig verdi. Finansielle instrumenter med innebygde derivater verdsettes ved hjelp av opsjonspringsmodeller som bruker både markedssdata og estimater som paremetere. De mest signifikante ikke-observerbare paremetere benyttet i verdsettelse i Nivå 2 og 3, hvor ledelsen gjør vurderinger om anvendte estimater knytter seg til estimerte kredittrisikopåslag for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked.

Presentasjon av finansielle eiendeler og forpliktelser

Kommunalbanken har ingen finansielle eiendeler og forpliktelser som motregnes og presenteres som nettobeløp i balansen. Generelle motregningsavtaler for finansielle derivater oppfyller ikke betingelsene for motregning, og alle finansielle derivater presenteres dermed brutto i balansen. Cash collateral mottatt eller stilt som sikkerhet for derivateksponering reguleres i ISDA-avtaler, som gir rett til motregning ved konkurs, men oppfyller heller ikke betingelsene for motregning i IAS 32. Cash collateral presenteres brutto i balansen som gjeld til eller fordringer på kredittinstitusjoner.

Nedskrivning

Finansielle instrumenter kategorisert som Utlån og Fordringer eller Holdt til forfall vurderes for nedskrivning. Ved objektive bevis for varig verdifall skal eiendelene nedskrives.

Individuelle nedskrivninger

Dersom det foreligger objektive bevis på at en tapshendelse har inntruffet, måles tapet som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte fremtidige kontantstrømmene. Tapsbeløpet innregnes i resultatet. Når engasjementet blir vurdert for nedskrivning individuelt, blant annet tas følgende tapshendelser i betraktning:

- Vesentlige problemer hos debitor
- Betalingsmislighold eller kontraktsbrudd
- Betalingsutsettelse eller reforhandling av lånevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor

Gruppenedskrivninger

Finansielle eiendeler vurderes for verdifall på gruppenivå basert på inndelingen av eiendelene i grupper med like risikoegenskaper. Nedskrivninger foretas dersom observerbare data indikerer en reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra gruppen som følge av negative endringer i debitorers kredittverdighet og/eller økonomiske forhold som korrelerer med mislighold i gruppen.

Utlån til kunder vurderes som en ensartet gruppe basert på bestemmelser i kommuneloven som likestiller alle norske kommuner med hensyn til risiko for långiver. Verdipapirer vurdert til amortisert kost deles inn i grupper etter utsteders risiko, underliggende eksponering og geografisk spredning. Verdifallet beregnes per risikogruppe med utgangspunkt i forventninger til makroøkonomiske forhold, som kan påvirke motpartens betalingsevne, og tapshistorikk for de ulike risikogruppene. På grunn av lav kredittrisiko i låneporteføljen og bestemmelser i den norske lovgivningen, som begrenser konkursrisikoen for kommuner, vil det normalt ikke være nedskrivninger på utlån til kunder.

Sikringsbokføring

Banken benytter rente- og valutaderivater for å sikre rente- og valutaeksponering i eiendeler og gjeld. Når sikringsforhold tilfredsstiller kriterier for sikringsbokføring og utpekes til sikringsbokføring, behandles det regnskapsmessig som virkelig verdisikring. De sikrede objektene i porteføljen av sertifikater og obligasjoner kategoriseres som Utlån og Fordringer, og sikret obligasjonsgjeld blir kategorisert som Andre forpliktelser.

Ved inngåelse av sikringen skjer det en formell ørmerking og dokumentasjon av sikringsforholdet og selskapets mål og strategi for risikohåndtering ved å påta seg sikringen. Dokumentasjonen inkluderer identifisering av sikringsforholdet, arten av risiko som sikres og etterfølgende effektivitetstesting. Sikringene vurderes på løpende grunnlag og eventuell ineffektivitet resultatføres. Sikringsinstrumenter måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultat. Gevinst eller tap på sikringsobjektet som er henførbart til den sikrede risikoen justerer balanseført verdi av sikringsobjektet og innregnes i resultatet under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter".

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter direkte metode og viser kontantstrømmene etter anvendelsesområde. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontantbeholdning, fordringer og gjeld på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist.

PRINSIPPER FOR INNETKTSFØRING

Renteinntekter og rentekostnader presenteres som renteinntekter og rentekostnader uavhengig av klassifisering av underliggende balanseposter. Renteinntekter for balanseposter vurdert til amortisert kost inntektsføres etter effektiv rentemetoden. For balanseposter vurdert til virkelig verdi, herunder rentederivater, resultatføres renter etter hvert som de opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader.

Urealiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi og verdiendringer knyttet til sikret risiko på sikringsobjekter under sikringsbokføring resultatføres under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter". Provisjonskostnader og gebyrer kostnadsføres i perioden når tjenesten er levert.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler vurderes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Ordinære avskrivninger, basert på kostpris, er beregnet lineært over driftsmidlenes antatte økonomiske levetid, og utraneringsverdien av driftsmidlene antas å være null.

IMMATERIELLE EIENDELER

Domenenavnet defineres som en immaterielle eiendel med ubestemt utnyttbar levetid og avskrives ikke. Nytt anskaffet fagsystem som er under implementering defineres også som en immateriell eiendel, og vil avskrives lineært over levetiden fra det tas i bruk. Eiendelene testes for verdifall årlig. Dersom det foreligger en indikasjon på at eiendelene har falt i verdi, skal verdien av eiendeler skrives ned, og differanse mellom balanseført verdi og virkelig verdi innregnes i resultatet.

PENSJONSORDNINGER

Banken har pensjonsordninger for de ansatte. Pensjonsordningene behandles som ytelsesplaner. Lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn er lagt til grunn som opptjeningsgrunnlag. Periodens netto pensjonskostnad resultatføres under "Lønn og generelle administrasjonskostnader" og består av summen av periodens opptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelsen og administrasjonskostnader. Ved beregning av pensjonsforpliktelsen benyttes økonomiske og aktuarmessige estimater.

LEIEAVTALER

Leieavtaler som ikke i det vesentlige overfører all risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av en eiendel, klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leieavtaler som ikke er operasjonelle, klassifiseres som finansielle.

Leibeløpet for operasjonelle leieavtaler kostnadsføres på lineært grunnlag i løpet av leieperioden. For finansielle leieavtaler innregnes eiendelen som anleggsmiddel og fremtidig

minsteleie som leieforpliktelse, målt til det laveste av eiendelens virkelige verdi og nåverdien av fremtidig minsteleie.

INNETKTSKATT

Skatter kostnadsføres når de påløper. Det vil si at skattekostnaden er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Det korrigeres for midlertidige og permanente forskjeller før årets skattegrunnlag for betalbar skatt framkommer. Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Ved beregning benyttes nominell skattesats. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller innenfor samme tidsintervall vurderes mot hverandre. Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets skattepliktige resultat), endring i netto utsatt skatt og for lite/mye avsatt betalbar skatt tidligere år. Fra og med 2014 er nominell skattesats redusert fra 28% til 27%.

EGENKAPITAL

Selskapets egenkapital består av aksjekapital og tilbakeholdt overskudd. Utbytte klassifiseres som egenkapital fram til tidspunktet når vedtaket om utbetaling er truffet av generalforsamlingen.

SEGMENTINFORMASJON

Selskapet har bare ett driftssegment, utlån til norske kommuner og kommunale selskaper. Det foreligger således ikke segmentopplysninger ut over de noteopplysninger som gis om utlån

til kunder og virksomheten som helhet, herunder informasjon om geografisk fordeling av utlån, sertifikater og obligasjoner og inntekter fra ulike kategorier av finansielle instrumenter.

NYE STANDARDER TATT I BRUK

Kommunalbanken har ikke tatt i bruk nye IFRS standarder i 2014, men det er enkelte endringer i allerede utgitte standarder.

IAS 32 Finansielle instrumenter—presentasjon

IAS 32 er endret med effekt fra 1 januar 2014, for å klargjøre innholdet i "har en juridisk håndhevbar rett til å motregne de innregnede beløpene" og anvendelsen av IAS 32s nettopresentasjonskriterier for oppgjørssystemer som eksempelvis clearing house-systemer som anvender mekanismer for bruttooppgjør som ikke skjer samtidig. Endringene har ikke medført noen effekt for Kommunalbankens regnskap, fordi regnskapsprinsippene allerede var i tråd med nye, presiserte regler

ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapsprinsippene som er anvendt er konsistente med tidligere år.

VEDTATTE STANDARDER SOM IKKE ER TRÅDT I KRAFT ELLER MANGLER GODKJENNELSE AV EU

IFRS 9 Finansielle instrumenter

IFRS 9 Finansielle instrumenter ble ferdigstilt og offentliggjort av IASB i juli 2014, med implementering 1 januar 2018 (førtidig implementering er mulig). Denne standarden erstatter dagens IAS 39 Finansielle instrumenter: Innregning og Måling. Kommunalbanken vil vurdere effekten av endringene, og det er forventet at nytt regelsett kan gi noen endringseffekter for bankens tapsavsetninger, basert på at ny standard benytter en forventet tap metode, mens gjeldende standard benytter en konstatert tap modell. Dette kan innebære endring i tapsavsetninger for utlån og obligasjonsinvesteringer som måles til amortisert kost. Ny standard omfatter også en ny modell for sikringsbokføring. Basert på dette kan overgangen medføre endringer for bankens tilnærming til sikringsbokføring.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET

NOTE 1

NETTO RENTEINNEKTER

(Beløp i NOK 1 000 000)

2014	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsform ål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	21	21	0	0	0	0	0
Utlån til kunder	5 912	3 678	0	0	0	2 234	0
Sertifikater og obligasjoner	2 214	1 872	0	0	2	340	0
Finansielle derivater	-2 136	0	-1 925	-211	0	0	0
Sum renteinntekter	6 011	5 571	-1 925	-211	2	2 574	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	5	5	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	8 625	6 487	0	0	0	0	2 138
Finansielle derivater	-4 157	0	-2 648	-1 509	0	0	0
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	23	23	0	0	0	0	0
Sum rentekostnader	4 496	6 515	-2 648	-1 509	0	0	2 138
Netto renteinntekter	1 515	-944	723	1 298	2	2 574	-2 138

2013	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsform ål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	27	27	0	0	0	0	0
Utlån til kunder	5 792	3 560	0	0	0	2 232	0
Sertifikater og obligasjoner	2 153	1 711	0	0	42	399	0
Finansielle derivater	-2 196	0	-1 938	-257	0	0	0
Sum renteinntekter	5 776	5 298	-1 938	-257	42	2 632	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	2	2	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	8 874	7 240	0	0	0	0	1 634
Finansielle derivater	-4 756	0	-3 633	-1 123	0	0	0
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	22	22	0	0	0	0	0
Sum rentekostnader	4 142	7 264	-3 633	-1 123	0	0	1 634
Netto renteinntekter	1 634	-1 966	1 695	866	42	2 632	-1 634

NOTE 2

PROVISJONSKOSTNADER OG KOSTNADER VED BANKTJENESTER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
Kostnader ved banktjenester	14	12
Andre transaksjonskostnader	10	11
Andre inntekter	0	0
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	24	22

NOTE 3

(Beløp i NOK 1 000 000)

2014	Totalt	Til virkelig verdi			Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring		
Utlån til kunder	607	607	0	0	0	0
Sertifikater og obligasjoner	125	214	0	0	-89	0
Finansielle derivater	2 804	0	2 653	151	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	1	1	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	-4 250	-4 214	0	0	0	-36
Ansvarlig kapital og fondsobligasjoner	-21	-21	0	0	0	0
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle	-734	-3 413	2 653	151	-89	-36

2013	Totalt	Til virkelig verdi			Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring		
Utlån til kunder	-529	-529	0	0	0	0
Sertifikater og obligasjoner	-862	-657	0	0	-204	0
Finansielle derivater	-327	0	978	-1 305	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	1 645	186	0	0	0	1 459
Ansvarlig kapital og fondsobligasjoner	6	6	0	0	0	0
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	-68	-995	978	-1 305	-204	1 459

Urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter omfatter verdiendringer for finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi over resultatet, og finansielle instrumenter i virkelig verdi sikring.

Endringer i virkelig verdi oppstår som følge av endringer i markedsparametre - i hovedsak kurser på obligasjoner, markedsrenter, kredittspreader, basisswapspreader og valutakurser, og reflekteres i balanseført verdi og i resultatregnskapet. Dersom endringene i virkelig verdi realiseres ved salg, tilbakekjøp eller terminering før forfall blir resultateffekten presentert som "Netto gevinst/(tap) på

markedstransaksjoner" i resultatregnskapet.

Finansielle derivater i virkelig verdisikring vurderes til virkelig verdi over resultat. De sikrede objektene inkluderer 13,3 milliarder kroner i Sertifikater og obligasjoner; og 145,1 milliarder kroner i Obligasjonsgjeld, som er kategorisert som hhv. Utlån og Fordringer og Andre forpliktelser og vurderes til amortisert kost. Endringer i virkelig verdi for sikringsobjektet som skyldes sikret risiko justerer balanseført verdi og resultatføres på linjen "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter".

NOTE 4

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
Gevinst/(tap) ved tilbakekjøp av egne obligasjoner	13	58
Gevinst/(tap) ved salg av verdipapirer og terminering av finansielle derivater	26	0
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner	39	58

NOTE 5

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
Lønn	57	46
Arbeidsgiveravgift	7	7
Pensjonskostnader	4	9
Andre ytelser	2	2
Administrasjonskostnader	23	19
Sum lønn og administrasjonskostnader	93	82
Gjennomsnittlig antall årsverk	54	53

NOTE 6

GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE

(Beløp i NOK 1 000)

Kommunalbankens godtgjørelsespolitikk for ledende ansatte er forankret i bankens verdigrunnlag, personalpolitikk og i tråd med eiers forventninger til selskapet og dets system for samlet godtgjørelse til bankens øverste ledere. Godtgjørelser for ledende ansatte følger bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven, forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap i verdipapirfond og Statens retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper. Styret fastsetter årlig retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte og for variabel, resultatavhengig godtgjørelse til alle ansatte. Kompensasjonsutvalget forbereder styrets behandling av retningslinjene og ytelser til ledende ansatte.

Ledende ansattes samlede godtgjørelse består av fastlønn,

variabel lønn, pensjonsordning og andre naturaltelser, der fastlønn utgjør hovedelementet i samlet godtgjørelse. Ordningen med resultatbasert variabel lønn omfatter samtlige ansatte og er begrenset oppad til 1,5 månedslønner pr.ansatt. Pensjonsordningen omfatter kommunal tjenestepensjon for lønn inntil 12G med opptjeningstid på 30 år som gir rett til levealdersjustert alderspensjon på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet. Den ytelsesbaserte driftspensjonsordningen for lønn over 12G ble lukket for nye medlemmer med virkning fra 1.april 2011. For ledende ansatte med lønn over 12G som ikke er omfattet av den ytelsesbaserte driftspensjonsordningen er det gjort en avsetning på 1,5 millioner kroner for forpliktelse knyttet til pensjon over 12G i årsregnskapet for 2014. Ny ordning vil bli etablert når nye statlige retningslinjer for lederlønninger foreligger. Administrerende direktør har en etterlønnssavtale på inntil 12 månedslønner som utløses etter særskilte vilkår. Administrerende direktør og direktør operativ virksomhet og markeder har også en fast, årlig bilgodtgjørelse.

2014

Godtgjørelse til ledende ansatte	Fastlønn	Variabel lønn opptjent i	Andre ytelser	Opptjent pensjon
Kristine Falkgård	2 474	306	143	199
Martin Spillum	2 816	269	111	441
Karina Folvik	808	0	14	87
Jannicke Trumpy Granquist	661	83	11	55
Tor Ole Steinsland	1 180	144	26	146
Frank Øvrebø Direktør risikostyring	1 354	161	13	163
Ilse Margarete Bache	1 210	163	18	136
Sum godtgjørelse til ledende ansatte	10 503	1 126	336	1 225
Sum godtgjørelse til ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering	15 039	1 796	548	2 399
Sum godtgjørelse til ansatte med kontrolloppgaver	11 878	1 619	349	2 024

*Utbetales i påfølgende år

2013

Godtgjørelse til ledende ansatte	Fastlønn	Variabel lønn opptjent i	Andre ytelser	Opptjent pensjon
Kristine Falkgård (Administrerende direktør) ¹	1 778	0	122	135
Martin Spillum (Direktør operativ virksomhet og markeder) ²	2 125	0	97	360
Karina Folvik (Direktør økonomi)	1 467	0	20	259
Tor Ole Steinsland (Direktør kommunikasjon og	1 106	0	29	127
Frank Øvrebø (Direktør risikostyring)	1 188	0	13	138
Sum godtgjørelse til ledende ansatte	7 663	0	281	1 019
Sum godtgjørelse til ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering	18 701	0	581	2 711
Sum godtgjørelse til ansatte med kontrolloppgaver	4 853	0	214	644

¹ Kristine Falkgård tiltrådte som administrerende direktør fra 01.03.2013.

² Konstituert som administrerende direktør i perioden 1. desember 2012—28. februar 2013.

Ledende ansatte har en oppsigelsestid på 3 måneder. Ledende ansatte har samme lånevilkår som de øvrige ansatte i Kommunalbanken.

Styrehonorar	2014	2013
Styreleder Else Bugge Fougner 1) 3)	282	240
Styrets nestleder Nils R Sandal 1)	143	123
Styremedlem Frøde Berge (til 17.06.14) 1)	68	102
Styremedlem Nanna Egidius 2)	158	153
Styremedlem Åmund T. Lunde (til 18.06.13) 1) 2)	0	111
Styremedlem Martha Takvam 2) 3)	185	153
Styremedlem Rune Sollie 2)	184	179
Styremedlem Martin Skancke (fra 18.06.13) 3)	105	52
Styremedlem Rune Midtgaard (fra 17.06.14) 1)	59	0
Styremedlem ansattes representant Trine Tafjord (til 17.06.14)	52	102
Styremedlem ansattes representant Roald Fischer	105	102
Styremedlem ansattes representant Marit Urmo Harstad (fra 17.06.14)	59	0
Styremedlem ansattes vararepresentant Trine Tafjord (17.06.2014 - 30.11.2014)	0	0
Styremedlem ansattes vararepresentant Kristine Henriksen Lien (fra 01.12.2014)	0	0
Styremedlem ansattes vararepresentant Jarle Byre	5	10
Sum styrehonorar	1 405	1 324

1) Medlem av kompensasjonsutvalget

2) Medlem av revisjonsutvalget

3) Medlem av risikoutvalget

Honorar til kontrollkomiteen	2014	2013
Kontrollkomiteens leder Britt Lund (til 17.06.14)	27	53
Kontrollkomiteens leder Kjell Inge Skaldebø (fra 17.06.14)	45	33
Medlem Anne-Ma Tostrup Smith	34	33
Medlem Ole Rørdal (fra 17.06.14)	17	0
Varamedlem Roy Jevard	34	46
Sum honorar til kontrollkomiteen	157	165

Honorar til representantskapet	2014	2013
Leder Elin Eidsvik (til 17.06.14)	11	21
Leder Svein Ludvigsen (fra 17.06.14)	14	0
Medlemmer	66	66
Sum honorar til representantskapet	91	87

Revisjonshonorar	2014	2013
Lovpålagte revisjonstjenester	935	894
Andre attestasjonsoppgaver	1 119	957
Skatterådgivning	0	8
Andre tjenester utenfor revisjon	15	57
Sum revisjonshonorar eks MVA	2 069	1 915

NOTE 7

PENSJONER

(Beløp i NOK 1 000)

Kommunalbanken har en kommunal tjenstepensjonsordning for alle ansatte som dekkes gjennom en kollektiv pensjonsforsikring i Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Pensjonsordningen omfatter alderspensjon, uførepensjon, ektefelle- og barnpensjon. Pensjonsordningen samordnes med folketrygdens ytelser. Pensjonsordningen oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenstepensjon.

Tjenstepensjonen gir rett til en brutto pensjonsytelse på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet justert

for levealder. Full opptjeningstid er 30 år. Kommunalbanken har en ordning med avtalefestet pensjon (AFP) som er medtatt i beregningen av pensjonsforpliktelsen. Ordningen med driftspensjon for lønn over 12G er lukket med virkning fra 1. april 2011.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelse inkluderer arbeidsgiveravgift.

Eiendelene i pensjonsordningen er plassert i en kollektiv portefølje og kan ikke spesifiseres med hensyn på aktivaklasser.

Økonomiske forutsetninger for beregning av pensjonsforpliktelse og pensjonskostnader	31.12.2014	31.12.2013
Diskonteringsrente	2,30 %	4,00 %
Forventet lønnsvekst	2,75 %	3,75 %
Forventet G-regulering	2,50 %	3,50 %
Forventet pensjonsregulering	1,73 %	2,72 %

Kommunalbanken har benyttet obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i det norske markedet som grunnlag for å fastsette diskonteringsrenten for 2014 og 2013. De aktuarmessige forutsetningene er basert på vanlige benyttede forutsetninger når det gjelder demografiske faktorer. Endrede forutsetninger for dødelighet (K2013) ble implementert i 2013. For tjenstepensjonsordninger i offentlig sektor er det i 2014 er det innført en ytterligere levealdersjustering. Justeringen er behandlet som en planendring i 2014. Engangseffekten medfører en kostnadsreduksjon på henholdsvis 7,0 millioner kroner for den kollektive ordningen og 1,4 millioner kroner for pensjon over drift i 2014.

Pensjonskostnader	Kollektiv ordning		Pensjon over drift	
	2014	2013	2014	2013
Nåverdi av årets opptjening	6 530	6 088	695	996
Netto rentekostnad	1 250	798	525	446
Administrasjonskostnader	192	277	0	0
Arbeidsgiveravgift	1 124	1 010	172	203
Resultatført pensjonskostnad inkl. aga og adm	-6 996	0	-1 431	0
Sum pensjonskostnader	2 101	8 173	-39	1 645
Estimatavvik via andre innregnede inntekter og kostnader	12 002	11 024	6 302	2 432
Netto pensjonskostnader	14 102	19 196	6 263	4 077

Pensjonsforpliktelse	Kollektiv ordning		Pensjon over drift	
	2014	2013	2014	2013
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	92 546	75 904	19 068	13 801
Pensjonsmidler	-58 340	-47 658	0	0
Arbeidsgiveravgift	4 823	3 983	2 689	1 946
Netto pensjonsforpliktelse	39 029	32 229	21 757	15 747

Endring i pensjonsforpliktelse	Kollektiv ordning		Pensjon over drift	
	2014	2013	2014	2013
Pensjonsforpliktelse per 1. januar	32 229	19 446	15 747	12 163
Netto pensjonskostnad	14 102	19 196	6 263	4 077
Innbetalt premie inkl arbeidsgiveravgift	-7 302	-6 413	-254	-493
Netto pensjonsforpliktelse per 31. desember	39 029	32 229	21 757	15 747

Endring i virkelig verdi av pensjonsmidler	Kollektiv ordning		Pensjon over drift	
	2014	2013	2014	2013
Virkelig verdi av pensjonsmidler per 1.januar	47 658	42 252	0	0
Renteinntekt	1 784	1 742	0	0
Aktuariell gevinst/tap på pensjonsmidlene	3 600	-1 172	0	0
Administrasjonskostnad	-192	-277	0	0
Innbetalt premie	6 400	5 621	222	0
Utbetalinger	-909	-508	-222	0
Virkelig verdi av pensjonsmidler per 31.desember	58 340	47 658	0	0

NOTE 8

SKATT

(Beløp i NOK 1 000 000)

Skattesatsen blir redusert fra 28% til 27% fra og med 2014.

	2014	2013
Betalbar skatt	404	440
Endring i utsatt skatt	-220	-26
For mye/lite kostnadsført tidligere år	-3	0
Sum skattekostnad	182	414

Betalbar skatt	2014	2013
Årets betalbare skatt	404	440
Sum betalbar skatt	404	440

Avstemming av effektiv skattesats	2014	2013
Resultat før skatt	673	1 496
Beregnet skatt (27 %)	182	414
Skattekostnad	182	414
Effektiv skattesats	27,0 %	27,7 %

Utsatt skatt og utsatt skattefordel	2014	2013
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel) per 1. januar	139	167
Endring i utsatt skatt	-220	-26
Endring i utsatt skatt, fra poster ført via andre innregnede inntekter og kostnader	-5	-3
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel) per 31. desember (27%)	-86	139

Midlertidige forskjeller	2014	2013
Anleggsmidler	0	1
Pensjonsforpliktelse	-42	-37
Regnskapsmessige avsetninger	-18	-3
Tidfesting av rentegevinst/tap på finansielle derivater	323	383
Urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	-554	180
Sum midlertidig forskjell i resultatregnskapet	-291	524
Estimatavvik via andre innregnede inntekter og kostnader	-29	-10
Sum midlertidige forskjeller	-320	514
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel)	-86	139

NOTE 9

(Beløp i NOK 1 000 000)

Fremtidig minsteleie	2014	2013
Under 1 år	6	6
1-5 år	24	24
Over 5 år	5	11
Sum fremtidig minsteleie	35	41

Leieavtaler kostnadsført i perioden	7	6
--	----------	----------

Operasjonelle leieavtaler hvor Kommunalbanken er en leietaker relaterer seg hovedsakelig til leie av kontorlokaler i Haakon VIIIs gate i Oslo.

NOTE 10

KLASSIFISERING AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

(Beløp i NOK 1 000 000)

2014	Totalt	Til virkelig verdi		Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål			
Fordringer på kredittinstitusjoner	16 219	9 619	0	0	6 600	0
Utlån til kunder	249 928	150 328	0	0	99 600	0
Sertifikater og obligasjoner	157 364	143 962	0	0	113	13 289
Finansielle derivater	31 776	0	29 598	2 178	0	0
Sum finansielle eiendeler	455 287	303 909	29 598	2 178	113	119 489

Gjeld til kredittinstitusjoner	25 135	0	0	0	0	25 135
Obligasjonsgjeld	398 669	253 570	0	0	0	145 099
Finansielle derivater	20 919	0	19 826	1 093	0	0
Ansvarlig kapital	1 895	1 895	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	446 618	255 465	19 826	1 093	0	170 234

2013	Totalt	Til virkelig verdi		Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål			
Fordringer på kredittinstitusjoner	5 257	704	0	0	4 553	0
Utlån til kunder	243 114	141 341	0	0	101 773	0
Sertifikater og obligasjoner	101 696	85 773	0	0	931	14 992
Finansielle derivater	11 806	0	9 999	1 807	0	0
Sum finansielle eiendeler	361 873	227 818	9 999	1 807	931	121 318

Gjeld til kredittinstitusjoner	3 656	0	0	0	0	3 656
Obligasjonsgjeld	329 139	225 790	0	0	0	103 349
Finansielle derivater	18 559	0	16 999	1 559	0	0
Ansvarlig kapital	1 687	1 687	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	353 040	227 477	16 999	1 559	0	107 005

NOTE 11

FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI

(Beløp i NOK 1 000 000)

2014	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Fordringer på kredittinstitusjoner	0	9 619	0	9 619
Utlån til kunder	0	103 872	46 456	150 328
Sertifikater og obligasjoner	82 882	56 887	4 193	143 962
Finansielle derivater	0	30 664	1 112	31 776
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	82 882	201 043	51 761	335 686
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	0	164 008	89 562	253 570
Finansielle derivater	0	9 402	11 517	20 919
Ansvarlig lånekapital	0	0	1 895	1 895
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	0	173 410	102 974	276 384

Det var ingen vesentlige overføringer mellom Nivå 1 og Nivå 2 i perioden.

2013	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Fordringer på kredittinstitusjoner	0	704	0	704
Utlån til kunder	0	94 817	46 524	141 341
Sertifikater og obligasjoner	47 470	34 314	3 989	85 773
Finansielle derivater	0	10 606	1 200	11 806
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	47 470	140 441	51 713	239 624
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	0	123 016	102 774	225 790
Finansielle derivater	0	10 882	7 677	18 559
Ansvarlig lånekapital	0	0	1 687	1 687
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	0	133 898	112 138	246 035

Det var ingen vesentlige overføringer mellom Nivå 1 og Nivå 2 i perioden.

Avstemming av endringer i Nivå 3	2013	Tilgang	Avgang	Gevinst/tap	Overføring	2014
Utlån til kunder	46 524	25 663	-24 088	367	-2 010	46 456
Sertifikater og obligasjoner	3 989	1 781	-3 782	1	2 204	4 193
Finansielle derivater	1 200	121	-576	367	0	1 112
Sum finansielle eiendeler i Nivå 3	51 713	27 565	-28 446	735	194	51 761
Obligasjonsgjeld	102 774	36 368	-60 845	11 265	0	89 562
Finansielle derivater	7 677	-3 263	4 050	3 053	0	11 517
Ansvarlig lånekapital	1 687	0	0	208	0	1 895
Sum finansielle forpliktelser i Nivå 3	112 138	33 105	-56 795	14 526	0	102 974

	2012	Tilgang	Avgang	Gevinst/tap	Overføring	2013
Utlån til kunder	51 552	2 214	-3 153	-313	-3 776	46 524
Sertifikater og obligasjoner	1 616	3181	-1 801	32	961	3 989
Finansielle derivater	2 095	0	-202	-696	4	1 200
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi i Nivå 3	55 263	5 395	-5 156	-977	-2 811	51 713
Obligasjonsgjeld	111 788	48 503	-57 830	312	-	102 774
Finansielle derivater	3 154	0	-237	4 760	-	7 677
Ansvarlig lånekapital	1 670	0	0	17	-	1 687
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi i Nivå 3	116 612	48 503	-58 068	5 089	-	112 138

Sertifikater og obligasjoner til en verdi av 2,2 milliarder kroner ble i 2014 overført fra nivå 2 eller 1 basert på svært liten markedsaktivitet med lite observerbare data for disse papirene på tross av generell bedring i likviditet i markedet gjennom året. For utlån til kunder skyldes overføring ut av nivå 3 at kunder starter eller slutter en periode med fastrentebinding, det vil si at det skjer et produktskifte.

Realiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter i Nivå 3 er presentert i resultatregnskapet som "Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner", mens urealisert gevinst/tap er presentert som "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter". Urealisert gevinst for instrumenter innenfor nivå 3 som er i beholdningen på balansedagen beløper seg til 927 mill kroner.

Sensitivitetsanalyse	2014		2013	
	Bokført verdi	Sensitivitet	Bokført verdi	Sensitivitet
Utlån til kunder	46 456	-151	46 524	-141
Sertifikater og obligasjoner	4 193	-7	3 989	-1
Finansielle derivater	-10 405	-24	-6 477	-322
Obligasjonsgjeld	89 562	217	102 774	136
Ansvarlig lånekapital	1 895	3	1 687	4
Totalt	131 701	38	148 497	-324

Sensitivitet i Nivå 3 måles som endring i virkelig verdi av finansielle instrumenter ved 10 bp økning i diskonteringsrenten.

Opplysninger om virkelig verdi

Benyttede metoder for fastsettelse av virkelig verdi faller inn under tre kategorier, som reflekterer forskjellig grad av verdsettelsesusikkerhet:

Nivå 1: Bruk av noterte priser i aktive markeder.

Nivå 2: Bruk av verdsettelsesmetoder med observerbare markedsdata som input

Nivå 3: Bruk av verdsettelsesmetoder hvor input er basert på vesentlig grad av ikke-observerbare data/estimer.

Verdsettelsesmetoder benyttet i verdifastsettelse i Nivå 2 og 3 inkluderer diskontering av fremtidige kontantstrømmer og opsjonsprisinde modeller, som bruker både observerbare markedsdata og estimer som inndata. Alle endringer i virkelig verdi justerer balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser og resultatføres på linjen "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter". Det er gjort samme skjønnsmessige vurderinger ved innplassering i nivå i 2014 og 2013.

Fordringer på kredittinstitusjoner

Fordringer på kredittinstitusjoner målt til virkelig verdi inkluderer kortsiktige pengemarkedsplasseringer med avtalt løpetid i andre finansinstitusjoner. Grunnet kort løpetid er den virkelige verdien tilnærmet lik hovedstol.

Utlån til kunder

Nivå 2: Korte sertifikatlån og Nibor-lån med flytende margin har løpetid og/eller rentebetingelser som gir kunden større fleksibilitet til å bytte kredittgiver dersom markedsbetingelsene endrer seg. Dette medfører større konkurranse og bedre likviditet i lånemarkedet, og gjør at observerbare priser på nye lån kan benyttes som input i verdsettelse av disse utlansproduktene.

Nivå 3: Fastrentelån innvilges på individuell basis og omsettes ikke i et aktivt marked. Markedspriser på de fleste lån er dermed ikke tilgjengelig etter kontraktsinngåelse. Et vesentlig element i verdifastsettelsen av slike lån er kredittisikopåslag, som estimeres på hver balansedato. Kredittisikoen anses å være lik for alle norske kommuner. I fravær av observerbare kredittspreader gjør ledelsen forutsetninger og estimerer relevante kredittisikopåslag basert på bl.a. priser på nye lån og type av sikkerhetsstillelse.

Sertifikater og obligasjoner

Verdifastsettelse basert på noterte priser i et aktivt marked med flere villige kjøpere og selgere gir et estimat på virkelig verdi med lavest grad av verdsettelsesusikkerhet (Nivå 1). Som input for Nivå 1-verdsettelse benyttes priser på sertifikater og obligasjoner stilt av internasjonale datatilbydere (Reuters og Bloomberg), som representerer faktiske markedstransaksjoner.

Virkelig verdi av sertifikater og obligasjoner uten tilstrekkelig grad av noterte priser i et aktivt marked på balansedato beregnes ved å diskontere fremtidige kontantstrømmer med diskonteringsrenter utledet av observerbare pengemarkedsrenter.

Diskonteringsrentene justeres for kreditt- og likviditetsrisiko i verdipapirer basert på i så stor grad som mulig observerbare markedsdata. Justeringen for kreditt- og likviditetsrisiko foretas for grupper av verdipapirer basert på utsteders rating, valuta, løpetid, underliggende eksponering og geografisk beliggenhet. På hver rapporteringsdato vurderer ledelsen nivå kategori for plasseringene. I noen grad benyttes ikke-observerbare estimerte kredittisikopåslag. Der dette er vesentlig for verdsettelsen allokeres verdipapiret til nivå 3, noe som reflekterer betydelig usikkerhet knyttet til fastsettelsen av virkelig verdi. For mer informasjon om input i virkelig verdiberegning, se Regnskapsprinsipper.

Obligasjonsgjeld

Obligasjonsgjelden deles inn i fire hovedgrupper ut fra hvilket innlansprodukt og derav lånedokumentasjon som benyttes. De fire gruppene er offentlige benchmark-lån i USD og Euro, lån i offentlige nisjemarkeder, privat plasserte lån og retail lån. De to første gruppene karakteriseres av offentlige syndikerte lån i ulike valutaer hvor lånets størrelse utgjør den primære forskjellen mellom de to gruppene. For noterte benchmark obligasjoner finnes det noterte priser i et aktivt marked slik at disse anses å tilhøre nivå 1, med begrenset verdsettelsesusikkerhet. For lån i offentlige nisjemarkeder finnes det også til dels noterte priser, men aktiviteten og likviditeten anses noe lavere slik at det vurderes at verdsettelsen i hovedsak gjøres ved bruk av modeller med bruk av observerbare markedsdata. Slike utstedte obligasjoner anses å tilhøre nivå 2, og innehar noe verdsettelsesusikkerhet. For disse obligasjonslånene benyttes i hovedsak diskontert kontantstrømmodell i fastsettelsen av virkelig verdi, der input er markedsrenter, noterte priser og priser på sammenlignbare instrumenter justert for forskjeller i løpetid, størrelse og valuta. Priser på nye utstedelser benyttes i tillegg som en viktig indikator i verdsettelsen, samt at banken gjør ikke-bindende prisforespørsler mot meglere.

Den tredje gruppen er privatplasserte lån hvor obligasjonens betingelser spesialtilpasses en enkelt investor. Den siste hovedgruppen er retail lån, dvs. lån solgt til ikke-profesjonelle aktører. Obligasjonslånene i disse to gruppene er ikke noterte og omsettes normalt ikke i annenhåndsmarkedet, og dette er i stor grad strukturerte produkter med opsjonselementer knyttet til aksjeindekser eller valutakurser. Noterte priser er dermed ikke tilgjengelige, og i hovedsak benyttes i vesentlig grad ikke-observerbare data i verdsettelsen. Disse innlansstypene er kategorisert i Nivå 3 i verdsettelseshierarkiet, og innehar således betydelig usikkerhet knyttet til fastsettelsen av virkelig verdi. Valg av metode og relevante inputdata for verdsettelsen er betinget av obligasjonslånets struktur. Obligasjonslån uten opsjonselementer verdsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor inndata er

markedsrenter og kredittpåslag utledet av prisene som stilles til meglere via bankens informasjonskanaler. Virkelig verdi av strukturerte obligasjoner med opsjonselementer beregnes ved hjelp av opsjonsprisindekser, som bruker markedsrenter, valutakurser og historiske volatiliteter som parametere.

Finansielle derivater

Alle derivatkontrakter benyttes i økonomiske sikringer av rente- og valutarisiko, og er ikke-børsnoterte OTC-kontrakter. For basisswapavtaler USD-NOK, USD-EUR og EUR-NOK og ordinære rente- og valutaswapper uten opsjonselementer fastsettes virkelig verdi hovedsakelig ved å diskontere fremtidige kontantstrømmer med diskonteringsrenter utledet av observerbare markedsdata som basisswapspreader og swaprentekurver. Dette er således Nivå 2 verdsettelse, men med til dels stor grad av aktivitet i markedene. Finansielle derivater hvis avkastning er knyttet til utvikling i aksjeindeks, valutakurs eller råvarepris og som inneholder en eller flere opsjonselementer verdsettes ved hjelp av samme modeller som tilhørende obligasjoner og faller inn under Nivå 3.

Opplysninger om verdsettelsesmetoder (nivå 2 og 3)

De finansielle instrumentenes struktur og egenskaper definerer hvilken verdsettelsesmetode som benyttes for å fastsette virkelig verdi. Virkelig verdi av instrumenter uten innebygde derivater eller opsjonselementer fastsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor diskonteringsrenten utledes av relevante observerbare pengemarkedsrenter og eventuelle andre vesentlige risikofaktorer som har betydning for verdiutviklingen. Dersom slike risikoparametere ikke kan observeres på balansedagen, kan ledelsen gjøre vurderinger og anvende estimater ved fastsettelse av virkelig verdi. De mest signifikante ikke-observerbare data benyttet i verdsettelse i Nivå 3, hvor ledelsen gjør vurderinger om anvendte estimater, er kredittrisikopåslag for finansielle instrumenter (obligasjoner og utlån) som ikke omsettes i et aktivt marked. Finansielle instrumenter med innebygde derivater eller

opsjonselementer verdsettes ved hjelp av opsjonsprisindekser som bruker både markedsdata og estimater som inndata. For finansielle instrumenter som er i beholdningen over flere perioder, kontrolleres det om det har vært bevegelser mellom nivåene i virkelig verdi hierarkiet ved hver periodeslutt.

Det gjøres analyser av virkelig verdi og periodens verdiendring ved periodeslutt, samt av bakgrunnen for utviklingen i virkelig verdi.

Beskrivelse av vesentlige ikke observerbare data benyttet i verdsettelsen, innenfor nivå 3

I tilfeller med svært liten eller ingen markedsaktivitet for det relevante instrumentet baseres verdsettelsen i vesentlig grad på estimater som inndata til modellen. Det vesentligste estimatet omfatter et påslag til den relevante rentekurven. For egen obligasjonsgjeld inkluderer påslaget likviditetsrisiko, egen kredittisiko og markedsrisiko i det aktuelle valutamarkedet. Målt i USD rente varierer påslagene fra LIBOR -20 bp for de laveste påslagene på kort løpetid, til LIBOR +57 bp for de høyeste påslagene på lengre løpetid. For sertifikater og obligasjoner inkluderer rentepåslaget likviditetsrisiko, kredittisiko hos utsteder og markedsrisiko i det aktuelle valutamarkedet. Målt i USD rente varierer påslagene fra LIBOR -15 bp til LIBOR +250 bp. Andre vesentlige ikke observerbare inndata omfatter volatiliteter innenfor opsjonsprisindekser, som benyttes for instrumenter med innebygde derivater eller opsjonselementer.

Det totale kredittpåslaget og rentekurven er sensitiv for endring i enhver underliggende bestanddel. Ved endring i kredittpåslag, likviditetsrisiko eller markedsrisiko i det aktuelle valutamarkedet, vil dette således påvirke virkelig verdi for instrumentet. Se sensitivitetsanalysen for virkningen av 10 bp økning av diskonteringsrenten.

NOTE 12

FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL AMORTISERT KOST

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014		2013	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
Utlån til kunder	99 600	99 549	101 773	101 708
Sertifikater og obligasjoner, kategorisert som Utlån og Fordringer	13 289	13 238	14 992	15 045
Sertifikater og obligasjoner, kategorisert som Holdt til forfall	113	113	931	931
Sum finansielle eiendeler målt til amortisert kost	113 002	112 900	117 696	117 684
Obligasjonsgjeld	145 099	145 138	103 349	103 637
Sum finansiell gjeld målt til amortisert kost	145 099	145 138	103 349	103 637

Opplysninger om nivået innenfor virkelig verdi hierarkiet, for finansielle instrumenter hvor det opplyses om virkelig verdi

2014	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Utlån til kunder	0	85 235	14 314	99 549
Sertifikater og obligasjoner, kategorisert som Utlån og Fordringer	0	11 670	1 568	13 238
Sertifikater og obligasjoner, kategorisert som Holdt til forfall	0	113	0	113
Sum virkelig verdi av finansielle eiendeler	0	97 018	15 882	112 900
Obligasjonsgjeld	137 565	7 182	391	145 138
Sum virkelig verdi av finansielle forpliktelser	137 565	7 182	391	145 138

2013	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Utlån til kunder	0	85 656	16 052	101 708
Sertifikater og obligasjoner, kategorisert som Utlån og Fordringer	0	13 347	1 698	15 045
Sertifikater og obligasjoner, kategorisert som Holdt til forfall	0	931	0	931
Sum virkelig verdi av finansielle eiendeler	0	99 934	17 751	117 684
Obligasjonsgjeld	94 765	8 872	0	103 637
Sum virkelig verdi av finansielle forpliktelser	94 765	8 872	0	103 637

Opplysninger om virkelig verdi

Se Note 11 Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi for opplysninger om virkelig verdi måling.

For eiendeler og gjeld som inngår i sikringsforhold som sikringsobjekter (Sertifikater og obligasjoner klassifisert som Utlån og fordringer og Obligasjonsgjeld klassifisert som Andre forpliktelser, se note 13 Sikringsbokføring) beregnes verdiendring som skyldes sikret risiko. Denne verdiendringen justerer balansført verdi og resultatføres på linjen Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter. For dette formål benyttes også diskontering av kontantstrømmer, men hvor diskonteringsrenten kun reflekterer sikret risiko (rente- og valutaelement).

Utlån til kunder

Nivå 2: P.t. lån og Nibor-lån med fast margin (løpetid under 1 år) har løpetid og/eller rentebetingelser som gir kunden større fleksibilitet til å bytte kredittgiver dersom markedsbetingelsene endrer seg. Dette medfører større konkurranse og bedre likviditet i lånemarkedet, og gjør at observerbare priser på nye lån kan benyttes som input i verdsettelse av disse utlånsproduktene.

Nivå 3: Nibor-lån med fast margin (løpetid over 1 år) innvilges på individuell basis og omsettes ikke i et aktivt marked.

Obligasjonsgjeld

Obligasjonslån som måles til amortisert kost består i hovedsak av offentlige benchmark-lån i USD og Euro eller lån i offentlige nisjemarkeder.

NOTE 13

SIKRINGSBOKFØRING

(Beløp i NOK 1 000 000)

Kommunalbanken anvender virkelig verdisikring for enkelte økonomiske sikringer av rente- og valutarisiko. Virkelig verdisikring kommer til anvendelse når den økonomiske sikringen tilfredsstiller kravene til sikringsbokføring på individuelt transaksjonsnivå, ved at et sikringsinstrument er direkte knyttet

til et sikret objekt, og sikringsrelasjonen er tilfredsstillende dokumentert. Sikringseffektiviteten måles løpende, og all ineffektivitet resultatføres under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter".

Balansført verdi av finansielle instrumenter i virkelig verdisikring	2014	2013
Sertifikater og obligasjoner	13 289	14 992
Obligasjonsgjeld	145 099	103 349
Finansielle derivater	1 085	247
Totalt	159 473	118 588

Resultatførte verdiendringer på finansielle instrumenter i virkelig verdisikring	2014	2013
Sertifikater og obligasjoner	-89	-204
Obligasjonsgjeld	-36	1 459
Finansielle derivater	151	-1 305
Totalt	26	-50

Netto resultatførte verdiendringer i virkelig verdisikringer skyldes verdiendringer som følge av endrede markedsrenter og basisswapspreader.

NOTE 14

FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
Fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	21	29
Fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	9 619	704
Kontanter stilt som sikkerhet for derivatteksponeering	6 579	4 524
Sum fordringer på kredittinstitusjoner	16 219	5 257

NOTE 15

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
Hovedstol	247 067	240 808
Påløpte renter	1 092	1 138
Justering til virkelig verdi	1 720	1 113
Totalt utlån	249 879	243 059
Andre utlån	49	55
Sum utlån til kunder	249 928	243 114
Geografisk fordeling av hovedstol	2014	2013
Østfold	10 998	10 773
Akershus	21 593	21 881
Oslo	4 415	4 475
Hedmark	10 515	10 202
Oppland	8 042	7 412
Buskerud	28 648	23 031
Vestfold	8 334	8 069
Telemark	8 302	9 679
Aust-Agder	5 924	6 091
Vest-Agder	12 420	12 349
Rogaland	20 080	19 381
Hordaland	29 213	29 096
Sogn og Fjordane	7 640	7 320
Møre og Romsdal	15 553	16 823
Sør-Trøndelag	12 133	11 966
Nord-Trøndelag	9 669	10 787
Nordland	16 111	14 796
Troms	10 961	10 323
Finnmark	6 462	6 308
Svalbard	54	46
Totalt	247 067	240 808

NOTE 16

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

(Beløp i NOK 1 000 000)

Sertifikater og obligasjoner fordelt per type utsteder	2014	2013
Norge		
Utstedt av andre	6 748	3 704
Utland		
Utstedt av offentlige ¹	108 762	74 870
Utstedt av andre	41 853	23 123
Sum sertifikater og obligasjoner	157 364	101 696

¹Herunder, sertifikater og obligasjoner utstedt eller garantert av stater, sentralbanker, delstater, regionale myndigheter og multilaterale utviklingsbanker.

Sertifikater og obligasjoner fordelt på gjenværende løpetid	2014	2013
Under 1 år	107 399	54 140
1-5 år	49 965	47 556
Sum sertifikater og obligasjoner	157 364	101 696

NOTE 17

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
Immaterielle eiendeler	80	34
Varige driftsmidler	9	7
Andre eiendeler	1	1
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	3	3
Sum andre eiendeler	93	44

Immaterielle eiendeler består i hovedsak av nytt fagsystem. Systemet vil bli tatt i bruk i 2015 og vil bli avskrevet lineært fra 2015.

ANNEN GJELD

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
Leverandørgjeld	3	4
Offentlige avgifter	5	10
Diverse kortsiktig gjeld	20	3
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente renter	21	19
Sum annen gjeld	47	36

NOTE 18

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
Kontanter mottatt som sikkerhet for derivateksponering	25 135	3 656
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	25 135	3 656

NOTE 19

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
Obligasjonsgjeld per 1. januar	326 470	312 867
Nye utstedelser	116 739	162 539
Nedbetalinger*	-109 833	-153 300
Amortisering	264	-88
Valutajustering	57 646	4 451
Obligasjonsgjeld per 31. desember	391 285	326 470
Påløpte renter	2 419	1 953
Justering til virkelig verdi	4 966	716
Sum obligasjonsgjeld	398 669	329 139
Herav gevinst/(tap) fra justering til virkelig verdi som følge av endringer i kredittisiko	-305	-135

*Av nedbetalinger i 2014 utgjør tilbakekjøp 1 753 mill kroner.

Det foreligger per 31. desember 2014 ingen brudd med betingelser i låneavtaler.

Justering til virkelig verdi som følge av endringer i selskapets kredittisiko er en andel av verdiendringen som ikke er henførbart til endringer i rente- og valutarisiko. Endringer i virkelig verdi som skyldes endret kredittisiko i utstedte obligasjoner er en differanse mellom virkelig verdi beregnet med to diskonteringsrenter:

- A) Relevant pengemarkedsrente på balansedagen med et påslag for kredittisiko på innregningstidspunktet; og
- B) Relevant pengemarkedsrente på balansedagen med et påslag for kredittisiko på balansedagen.

NOTE 20

FINANSIELLE DERIVATER

(Beløp i NOK 1 000 000)

Kommunalbanken benytter finansielle derivater utelukkende som økonomisk sikring av rente- og valutarisiko som oppstår i bankens virksomhet. Banken har posisjoner i swapkontrakter med motparter med høy kreditt rating, og all derivat eksponering er underlagt risikorammer vedtatt av styret. Bankens innlån denominert i utenlandsk valuta sikres med rente- og valutaderivater slik at banken kun har eksponering mot endringer i 3-måneders pengemarkedsrenter i NOK, USD og EUR. Swapkontrakter knyttet til vareindeks eller aksjeindeks benyttes for å sikre risiko i innlån hvor avkastningen er knyttet til slike indekser.

Innlån i utenlandsk valuta konverteres til norske kroner ved bruk av basiswapper, hvor banken mottar rentebetalinger i valuta og betaler rente i norske kroner. Renterisiko som oppstår som følge av rentebinding på utlån til kunder sikres med renteswapper eller FRA-kontrakter. I likviditetsforvaltningen benyttes rente- og valutaswapper for å sikre rente- og valutarisiko i verdipapirer. Banken har ingen kredittderivater i porteføljen.

Motpartsrisiko knyttet til finansielle derivater reduseres ved bruk av ISDA-avtaler, og det opprettes avtaler som inkluderer sikkerhetsstillelse med alle derivatmotparter. Derivateksponeringen måles og overvåkes løpende.

	2014			2013		
	Nominell verdi	Positiv virkelig	Negativ virkelig	Nominell verdi	Positiv virkelig	Negativ virkelig
Holdt for handelsformål:						
Renterelaterte derivater	118 295	978	2 396	112 024	665	2 115
Valutarelaterte derivater	409 353	28 571	15 837	395 576	8 646	13 885
Egenkapitalrelaterte derivater	15 182	49	1 560	26 352	669	991
Varerelaterte derivater	180	0	33	259	19	8
	543 011	29 598	19 826	534 211	9 999	16 999
Virkelig verdisikring:						
Renterelaterte derivater	114 706	1 058	737	95 382	1 128	835
Valutarelaterte derivater	12 841	1 120	356	20 351	679	724
	127 547	2 178	1 093	115 732	1 807	1 559
Sum finansielle derivater	670 557	31 776	20 919	649 943	11 806	18 559

Alle finansielle derivater måles til virkelig verdi over resultatet. De fleste posisjoner kategoriseres som holdt for handelsformål. De resterende er utpekt som del av sikringsforhold og behandles som virkelig verdi sikring. Standard ISDA-avtaler oppfyller ikke

betingelsene for motregning, og alle finansielle derivater presenteres dermed brutto i balansen slik at kontrakter med positiv verdi presenteres som eiendeler, mens kontrakter med negativ verdi presenteres som gjeld.

NOTE 21

KONTANTSIKKERHET OG MOTREGNING

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014	2013
Kontanter mottatt som sikkerhet for derivat eksponering (gjeld)	25 135	3 656
Kontanter stilt som sikkerhet for derivat eksponering (eiendel)	-6 579	-4 524
Sum kontantsikkerhet	18 555	-868

Avtaler om utveksling av collateral (CSA) som sikkerhet for eksponering i derivatporteføljen inngås med alle derivatmotparter. Sikkerhetsstillelsen består av kontanter i USD eller EUR. Kontanter mottatt eller stilt som sikkerhet presenteres i balansen som henholdsvis Fordring på kredittinstitusjoner eller Gjeld til kredittinstitusjoner, med en tilhørende gjeld til eller

fordring på kredittinstitusjoner. Mottatt kontantsikkerhet inngår i selskapets løpende likviditetsstyring, og plasseres enten i sertifikater og obligasjoner eller korte pengemarkedsplasseringer.

POSTER SOM IKKE KAN MOTREGNES I BALANSEN, MENS SOM OMFATTES AV AVTALE OM MOTREGNING

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	2014	2013
Finansielle derivater	31 776	11 806
Sum eiendeler	31 776	11 806

Finansielle derivater	20 919	18 559
Sum forpliktelser	20 919	18 559

Kommunalbanken har inngått ISDA avtaler med motpartene for finansielle derivater. Dette innebærer at all eksponering mot motparten nettes ved mislighold.

Effekt av motregning og sikkerheter

(Beløp i NOK 1 000 000)

Beløp som ikke kan nettes i balansen men

2014	Brutto virkelig verdi	Beløp som motregnes i balansen	Balanseført verdi	Netting-effekt for motparter med både eiendeler og gjeld	Netto eksponering	Kontant-sikkerhet	Beløp etter netting og sikkerheter
Eiendeler							
Finansielle derivater	31 776	-	31 776	10 958	20 818	25 135	-4 317
Gjeld							
Finansielle derivater	20 919	-	20 919	10 958	9 961	6 579	3 381

Beløp som ikke kan nettes i balansen men

2013	Brutto virkelig verdi	Beløp som motregnes i balansen	Balanseført verdi	Netting-effekt for motparter med både eiendeler og gjeld	Netto eksponering	Kontant-sikkerhet	Eiendeler og gjeld etter netting og sikkerheter
Eiendeler							
Finansielle derivater	11 806	-	11 806	9 963	1 843	3 656	-1 813
Gjeld							
Finansielle derivater	18 559	-	18 559	9 963	8 596	4 524	4 072

NOTE 22

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Valuta	Hovedstol i valuta	Innløsningsrett	Rente	Hovedstol i NOK	
					2014*	2013
Ordinær ansvarlig lånekapital	CAD	275 mill	2016	3,74%	1 760	1 571
Sum ansvarlig lånekapital					1 760	1 571

*Hovedstol er omregnet til NOK etter balansedagens valutakurs

NOTE 23

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2014		2013	
	Antall aksjer	Andel i %	Antall aksjer	Andel i %
Den Norske Stat	2 144 625	100	2 144 625	100

Det er vedtatt i Statsbudsjettet for 2015 at Kommunalbanken skal motta ytterligere NOK 1 mrd i aksjekapital i 2015. Dette er for å legge til rette for oppfyllelse av økede kapitalkrav de nærmeste årene.

NOTE 24

RISIKOSTYRING

Kommunalbankens eierskap, kundegruppe og sektorpolitiske rolle innebærer at banken opprettholder en lav risikoprofil. Risikorammer fastsettes i tråd med styrets, eiernes og myndighetenes krav, og hensyntar bankens kapasitet til å bære risiko og toleranse for svingninger i resultat og kapital.

Risikostyring og internkontroll i Kommunalbanken er etablert i en struktur som på en systematisk måte identifiserer, vurderer, og overvåker risiko i alle deler av virksomheten. Risikostyring og internkontroll er integrert i bankens strategi og forretningsprosesser, og er tilpasset arten, omfanget og kompleksiteten i risikoeksponeringen.

Organisering

Styret. Styret har det overordnede ansvaret for risikostyringen og fastsetter bankens risikoprofil. Risikoprofil og toleranse operasjonaliseres gjennom fastsettelse av rammer for typer og omfang risiko banken kan eksponeres for. Risikotagning skal gjennomføres innenfor fastsatte rammer.

Risikoutvalg: Risikoutvalget er et saksforberedende og

rådgivende arbeidsutvalg for styret. Risikoutvalgets overordnede funksjon er å bistå styret i overvåkingen og styringen av selskapets samlede risiko.

Fullmakter. Det foreligger fullmakter for alle bevilgninger av utlån samt posisjons- og handlerammer på alle finansielle områder.

Ansvarliggjøring. Administrerende direktør har ansvaret for gjennomføring av risikostyring og internkontroll, og løpende vurderer og følger opp endringer i bankens risikoeksponering.

Årlig gjennomgang. Alle risikorammer og handel med nye finansielle instrumenter godkjennes av styret. De finansielle retningslinjene behandles av styret minst to ganger årlig. Retningslinjer for utlån til kommuner behandles minst årlig av styret. Bankens kapitalsituasjon vurderes minimum årlig.

Uavhengige risikokontrollfunksjoner. Avdelinger som utfører risikokontroll er uavhengig av virksomheten i de operasjonelle avdelingene utlån, innlån og treasury. Kommunalbanken benytter portefølje og risikostyringssystemet Adaptiv 360 fra SunGard. Internrevisjon utføres av KPMG og rapporterer til styret.

Risikoformer

Risikostyringen og risikoeksponeringen i Kommunalbanken er underlagt et strengt internt regelverk for å sikre bankens kredittrating og tilgang til de mest attraktive pengemarkedene. Kreditt- og likviditetsrisikoen er gjennomgående lav. Banken er ikke posisjonsmessig eksponert for rente- og valutarisiko.

Med utgangspunkt i overordnede mål blir følgende faktorer utpekt som spesielt viktig risikofaktorer:

Kreditt og motpartsrisiko

- Tap på utlån
- Mislighold derivatmotparter
- Mislighold likviditetsforvaltningen
- Prisisiko i likviditetsforvaltningen

Markedsrisiko

- Rente og valutarisiko

Kapitalisering

Likviditetsrisiko

Operasjonell risiko

Kredittrisiko

Bankens aktivaside består av utlån til kommunal sektor og en likviditetsportefølje med obligasjoner hovedsakelig utstedt eller garantert av stater/ lokalmyndigheter, multilaterale finansinstitusjoner, obligasjoner med porteføljepant samt finansinstitusjoner med god kredittrating.

Organisering av kredittvurdering

Kommunalbanken har et kredittvurderingssystem for utlån som bygger på økonomiske analyser av kommunene og fylkeskommunene. Kommunenes finansielle situasjon blir beskrevet med både kvalitative og kvantitative indikatorer. Dette inkluderer driftsforhold, det institusjonelle rammeverk, den finansielle situasjonen, gjeldsprofil, ledelse og styring samt økonomiske forhold i det geografiske området kommunene befinner seg i.

Kommunalbanken har strenge retningslinjer for inngåelse av finansielle avtaler knyttet til likviditetsplasseringene og sikringsinstrumenter (derivater). For alle plasseringer kreves minimum rating på A2/A fra ratinginstituttene Moody's og Standard and Poor's.

Risiko i derivathandel reduseres ved bruk av ISDA avtaler, og det opprettes avtaler som inkluderer ekstra sikringsarrangementer (sikkerhetsstillelse med deponering av kontantbeløp) med alle nye derivatmotparter.

Det er etablert rutiner og prosesser for håndtering av kredittrisiko. Alle nye kredittlinjer til finansielle motparter vurderes av ledelsen og hver motpart revurderes løpende. Beslutningsgrunnlaget og størrelse på kredittramme bygger bl.a. på bankens egne kredittrisikomodeller, størrelsen på bankens risikokapital, motpartens rating, type finansielt instrument og løpetid. Retningslinjer for kredittlinjer til kommunale låntakere godkjennes årlig av styret og spesielle kreditter vurderes av ledelsen før eventuelt lånetilsagn.

Kredittvurdering

Kommunalbankens kundemasse består av utlån til kommunal sektor og har en god kredittverdighet. Kredittrisiko er begrenset til betalingsutsettelse da betalingsforpliktelsen ikke kan falle bort. Det er fastlagt i Kommuneloven at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slås konkurs. I Kommuneloven er det også gitt bestemmelser om de prosedyrer som skal følges dersom betalingsutsettelse må iverksettes. Etter disse bestemmelsene overtar departementet styringen av en kommune dersom kommunestyret vedtar betalingsinnstilling.

Kommunalbanken styrer rente og valutarisiko ved bruk av derivater. Motpartene i derivattransaksjonene er finansinstitusjoner. Banken har strenge krav til rating, ISDA avtale samt avtale om ekstra sikkerhetsstillelse ved inngåelse av nye avtaler.

Kredittrisiko i likviditetsporteføljen er begrenset. Gjennomsnittlig vektet rating på porteføljen var AA+ (lavest av S&P og Moody's) og omtrent 65% av likviditetsporteføljen var plassert i papirer som har risikovekt 0 %. Gjennomsnittlig løpetid var under 1 år ved årsskiftet. Den lave løpetiden begrenser prisisikoen i likviditetsporteføljen og banken har egne prisisikorammer på alle motparter.

Markedsrisiko

Markedsrisikoen består hovedsakelig av rente- og valutarisiko. Bankens retningslinjer tillater minimal eksponering mot rente- og valutaendringer. Styring av rente- og valutarisiko gjennomføres ved å sikre at bankens forpliktelser og rettigheter til enhver tid balanserer. Økonomisk sikring gjennom finansielle derivater brukes aktivt i styring av markedsrisiko.

Kapitalisering

Kommunalbanken er underlagt Kapitalkravsforordningen og herunder minstekravet til kapitaldekning. I tillegg har Kommunalbanken en strategi og prosess for vurdering av kapitalbehov i forhold til bankens risikoprofil. Bankens styre vurderer minst årlig om kapitalbehovet er tilstrekkelig ut fra faktisk og forventet fremtidig risikoeksponering.

Beregning av kapitalbehovet gjennomføres ved å estimere hvor mye kapital banken bør ha for å sikre seg mot den totale risikoeksponeringen. Dette gjøres ved å estimere kapitalbehovet per risikoområde. Følgende risikokategorier er gjenstand for særskilt oppfølging og styring: kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko, operasjonell risiko og annen ikke-finansiell risiko.

Risiko for endring i rammevilkår følges nøye av bankens styre. Innføring av det europeiske kapitalkravsregelverket medfører at bankens kapitalbehov er økende.

Kommunalbankens rene kjernekapitaldekning er 12,26 %, og Kommunalbanken tilfredsstiller de regulatoriske minstekrav og bufferkrav til ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen styres gjennom tilpasning av løpetiden og rentebindinger på aktiva- og passividen. Størrelsen på likviditetsporteføljen skal over tid tilsvare minimum 12 måneders netto finansieringsbehov og til enhver tid 10 måneders finansieringsbehov. Løpetiden i likviditetsporteføljen holdes kort, slik at likviditeten ved behov kan styres gjennom forfall. I tillegg er porteføljen plassert i likvide verdipapirer av meget høy kredittkvalitet. Likviditetsporteføljen skal utgjøre mellom 25 og 35 prosent av forvaltningskapitalen. Kommunalbanken skal til enhver tid ha innlån med like lang eller lengre løpetid enn tilsvarende rentebindinger på utlån.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er til stede i alle deler av bankens virksomhet. Banken minimerer den operasjonelle risikoen gjennom fokus på intern kontroll, etisk atferd og høy kompetanse hos den enkelte medarbeider. Styret blir løpende informert om bankens operasjonelle risiko og uønskede hendelser.

NOTE 25

KREDITTRISIKO

(Beløp i NOK 1 000 000)

Banken har kreditteksponering mot kommunal sektor i Norge samt stater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker, finansinstitusjoner og obligasjoner med fortrinnsrett innen OECD. For norsk kommunal sektor kan løpetiden være opp mot 50 år, og kreditttrammen reguleres av Store engasjementsforskriften. Finansielle eksponeringer skal være minst i ratingklasse A.

Kommunalbanken innvilger lån til selskaper som utfører oppgaver for kommuner og fylkeskommuner. Forutsetningen for slike lån er at kommunene, eventuelt fylkeskommunene, stiller garantier som er politisk vedtatt og godkjent av staten ved fylkesmannen eller Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Kommunalbanken har ikke hatt tap på utlån i 2014. Det foreligger ingen mislighold eller betalingsproblemer hos kunder som gir grunn til å forvente utlånstap i 2014. Kommunalbanken utsteder ikke finansielle garantier.

Tall i tabellen representerer faktisk kreditteksponering

2014

Risikoklasse	< 1 år			> 1 år					Ikke ratet	Totalt
	A-3	A-1/A-1+	Ikke ratet	BBB	A-	A	AA	AAA		
Stater og sentralbanker	0	4 840	0	0	0	2 131	8 339	9 950	0	25 261
Regionale myndigheter ¹	0	17 961	32 871	0	0	211	21 932	13 540	221 953	308 467
Multilaterale utviklingsbanker	0	13 099	0	0	0	0	1 021	12 994	0	27 114
Finansinstitusjoner	0	7 588	0	0	0	24 761	5 769	0	0	38 118
Verdipapirifisering	0	0	0	16	11	24	2	60	0	113
Covered Bond	0	9 805	0	0	0	0	1 360	13 274	0	24 438
Totalt	0	53 292	32 871	16	11	27 128	38 423	49 818	221 953	423 511

¹ Inkl. utlån til kommuner, fylkeskommuner og interkommunale selskaper på NOK 249,9 milliarder.

Innvilgede, ikke-utbetalte lån per 31. desember 2014 utgjør NOK 5,7 milliarder.

Kreditrisiko fordelt på land

2014

Risikoklasse	< 1 år			> 1 år					Ikke ratet	Totalt
	A-3	A-1/A-1+	Ikke ratet	BBB	A-	A	AA	AAA		
Australia	0	277	0	0	11	0	1 503	34	0	1 824
Belgia	0	136	0	0	0	0	1 716	0	0	1 852
Canada	0	2 081	0	0	0	3 125	706	0	0	5 912
Danmark	0	6 810	0	0	0	0	0	10 886	0	17 697
Finland	0	2 129	1 093	0	0	0	2 410	0	272	5 904
Frankrike	0	1 965	0	0	0	8 179	6 805	394	0	17 343
Japan	0	0	0	0	0	5 775	0	0	0	5 775
Luxembourg	0	0	0	0	0	0	903	0	0	903
Nederland	0	972	1 023	0	0	3 980	267	281	183	6 706
Norge	0	6 985	30 235	0	0	2 485	139	1 122	219 693	260 658
Østerrike	0	0	0	0	0	0	424	0	0	424
Spania	0	0	0	16	0	0	0	0	0	16
Supranational	0	13 099	0	0	0	0	1 021	12 994	0	27 114
Sveits	0	0	0	0	0	383	0	0	0	383
Sverige	0	8 709	483	0	0	0	740	746	0	10 678
Tyskland	0	9 211	37	0	0	2 499	21 511	17 101	1 805	52 164
Storbritannia	0	919	0	0	0	701	278	6 260	0	8 158
Totalt	0	53 292	32 871	16	11	27 128	38 423	49 818	221 953	423 511

2013

Risikoklasse	< 1 år			> 1 år					Ikke ratet	Totalt
	A-3	A-1/A-1+	Ikke ratet	BBB	A-	A	AA	AAA		
Stater og sentralbanker	0	7 292	0	0	0	0	3 059	2 112	0	12 462
Regionale myndigheter ¹	0	14 603	22 628	0	0	0	11 398	10 340	223 512	282 481
Multilaterale utviklingsbanker	0	9 241	0	0	0	0	673	13 126	0	23 040
Finansinstitusjoner	0	11 898	0	0	0	143	799	0	0	12 840
Verdipapirifisering	0	128	0	0	0	0	0	0	0	128
Covered Bond	0	10 021	0	0	0	0	0	3 837	0	13 858
Totalt	0	53 184	22 628	0	0	143	15 929	29 414	223 512	344 810

¹ Inkl. utlån til kommuner, fylkeskommuner og interkommunale selskaper på NOK 243,1 milliarder. Innvilgede, ikke-utbetalte lån per 31. desember 2013 utgjør NOK 7,38 milliarder.

2013

Risikoklasse	< 1 år			> 1 år					Ikke ratet	Totalt
	A-3	A-1/A-1+	Ikke ratet	BBB	A-	A	AA	AAA		
Australia	0	230	0	0	0	0	578	0	0	808
Belgia	0	959	0	0	0	0	0	0	0	959
Canada	0	649	0	0	0	0	41	0	0	691
Danmark	0	4 208	81	0	0	0	0	3 361	0	7 650
Finland	0	1 366	420	0	0	0	0	456	253	2 495
Frankrike	0	9 320	0	0	0	0	3 059	0	0	12 378
Japan	0	419	0	0	0	0	0	0	0	419
Nederland	0	2 659	0	0	0	0	0	0	0	2 659
Norge	0	2 638	21 672	0	0	143	0	923	221 442	246 818
Østerrike	0	544	0	0	0	0	0	0	0	544
Spania	0	17	0	0	0	0	0	0	0	17
Supranational	0	9 241	0	0	0	0	673	13 126	0	23 040
Sverige	0	3 074	0	0	0	0	1 133	576	144	4 926
Tyskland	0	15 080	455	0	0	0	10 445	7 822	1 673	35 475
Storbritannia	0	2 780	0	0	0	0	0	3 150	0	5 931
Totalt	0	53 183	22 628	0	0	143	15 929	29 414	223 512	344 810

NOTE 26

RENTERISIKO

(Beløp i NOK 1 000 000)

Renterisiko oppstår i forbindelse med bankens utlån- og innlånsvirksomhet. Renterisikoen er et resultat av at rentebindingstiden for bankens eiendeler og gjeld ikke er sammenfallende, samt at inn- og utbetalinger faller på forskjellige tidspunkt. Som et ledd i bankens styring av renterisiko på eiendeler og gjeld foretar banken aktivt kjøp og salg av verdipapirer utstedt av stater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner med god kredittrating, samt inngåelse av derivatkontrakter, hovedsakelig FRA-kontrakter og renteswapper.

Banken har innlån og investeringer i flere valutaer, men all

renterisiko sikres perfekt for alle valutaer unntatt NOK, USD og EUR. Renterisikoen i disse valutaene sikres med renteswapper, slik at banken kun har eksponering mot endringer i tre måneders pengemarkedsrenter. Renteesensitiviteten måles som en endring i virkelig verdi av finansielle instrumenter ved ett prosentpoengs endring i rentenivå ("parallell skift"). Renterisikoen i NOK avhenger av muligheten til å regulere flytende rente på utlån til kunder.

Styret har vedtatt en ramme for renteesensitivitet på 12 millioner kroner, målt som renterisiko ved antatt 50 dager til regulering av utlån med p.t.-rente. Renteesensitiviteten i hovedvalutaer fremkommer i tabellen under:

1 prosentpoeng—renteøkning

	Netto renterisiko	Brutto renterisiko
NOK	1,0	1,0
USD	1,2	1,2
EUR	-6,2	6,2
Totalt	-4,0	8,4

Tabellen viser hvor stor total effekt som forventes i resultatregnskapet knyttet til forutsatt renteøkning. Dette knytter seg til en kombinasjon av verdiendring basert på måling til virkelig verdi, og effekt på Netto renteinntekter. For sistnevnte deleffekt vil dette fremkomme i rentenettoen i løpet av tre måneders perioden etter renteendringen.

NOTE 27

VALUTARISIKO

(Beløp i NOK 1 000 000)

Valutarisiko defineres som risiko for tap i markedsverdier som følge av svingninger i valutakurser. Valutarisikoen oppstår som følge av at bankens innlån er hovedsakelig i utenlandsk valuta, mens utlån er i norske kroner. Bankens risikopolicy krever

sikring av all valutarisiko knyttet til balanseposter. Det kan imidlertid oppstå kortsiktige nettoposisjoner knyttet til resultatposter i USD og EUR. Valutarisiko sikres både på transaksjonsnivå og porteføljenivå. Rammen for valutarisiko er 12,0 mill kroner for en absolutt kursendring i alle valutaer.

Valuta	2014		2013	
	Nettoposisjon	10 % endring i	Nettoposisjon	10%-endring i valutakurs
USD	4,5	0,5	16	1,6
EUR	0,9	0,1	5	0,5
Andre valutaer	4,4	0,4	4	0,4
Totalt	9,9	1,0	25	2,5

Tabellen viser hvor stor total effekt som forventes i resultatregnskapet knyttet til forutsatt renteøkning. Dette knytter seg til en kombinasjon av verdiendring basert på måling til virkelig verdi, og effekt på Netto renteinntekter. For sistnevnte deleffekt vil dette fremkomme i rentenettoen i løpet av tre måneders perioden etter renteendringen.

NOTE 28

LIKVIDITETSRISIKO

(Beløp i NOK 1 000 000)

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

Likviditetsrisikoen overvåkes og styres gjennom bankens internkontroll og finanspolicy. Overskuddslikviditeten skal over tid tilsvare minimum 12 måneders finansieringsbehov, og til enhver tid minimum 10 måneders finansieringsbehov. Dette innebærer at banken i en gitt situasjon kan dekke alle

forpliktelser herunder normal utlånsvirksomhet de kommende 12 måneder uten ny opplåning.

Overskuddslikviditeten forvaltes ut fra en forsiktig investeringspolitikk slik at både kredittrisikoen og markedsrisikoen er lav. Likviditeten plasseres i obligasjoner utstedt av stater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner med høy kredittrating. Hoveddelen av porteføljen har forfall innen ett år. Videre reduseres likviditetsrisikoen ved å matche forfallsprofil på eiendeler og gjeld, og benytte kortsiktige opplåningsmuligheter og trekkrettigheter hos hovedbankforbindelsen for å styre likviditetsbehovet på kort sikt.

2014

Engasjement fordelt etter	Totalt	< 1 mnd	1-3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	>5 år	Uten forfall
Fordringer på kredittinstitusjoner	16 219	16 219	0	0	0	0	0
Utlån til kunder	247 023	4 001	8 284	16 217	19 807	198 715	0
Sertifikater og obligasjoner	155 305	22 926	25 577	58 101	48 701	0	0
Sum eiendeler	418 547	43 145	33 861	74 318	68 509	198 715	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	25 135	25 135	0	0	0	0	0
Obligasjongjeld	392 097	14 271	15 278	47 391	274 892	40 265	0
Annen gjeld	515	20	225	209	0	0	61
Ansvarlig lånekapital	1 760	0	0	0	1 760	0	0
Sum forpliktelser	419 507	39 426	15 503	47 600	276 652	40 265	61
Finansielle derivater	9 599	5 949	6 952	4 892	-6 982	-1 212	0
Netto likviditetseksponeering	8 639	9 668	25 310	31 609	-215 125	157 238	-61

Tabellen viser sum av netto forfall i perioden.

2014

Engasjement fordelt på renteregulering	Total	< 1 mnd	1-3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	>5 år	Uten forfall
Fordringer på kredittinstitusjoner	16 219	16 219	0	0	0	0	0
Utlån til kunder	247 023	101 054	89 770	21 438	26 574	8 188	0
Sertifikater og obligasjoner	155 305	37 656	44 352	35 377	37 920	0	0
Sum eiendeler	418 547	154 929	134 121	56 815	64 493	8 188	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	25 135	25 135	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	392 097	46 558	82 444	68 811	168 052	26 233	0
Annen gjeld	515	20	225	209	0	0	61
Ansvarlig lånekapital	1 760	0	0	0	1 760	0	0
Sum forpliktelser	419 507	71 713	82 669	69 020	169 812	26 233	61
Finansielle derivater	9 599	-64 020	-62 117	12 330	106 180	17 226	0
Netto renteeksponering	8 639	19 196	-10 664	125	862	-819	-61

Tabellen viser netto beløp som er gjenstand for renteregulering i de aktuelle periodene.

2013

Engasjement fordelt etter	Totalt	< 1 mnd	1-3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	>5 år	Uten forfall
Fordringer på kredittinstitusjoner	5 257	5 257	0	0	0	0	0
Utlån til kunder	240 863	3 701	10 577	6 511	18 446	201 627	0
Sertifikater og obligasjoner	100 616	7 543	17 530	28 410	47 133	0	0
Sum eiendeler	346 736	16 501	28 107	34 922	65 579	201 627	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 656	3 656	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	326 473	844	24 495	44 653	219 703	36 777	0
Annen gjeld	662	7	244	225	139	0	48
Ansvarlig lånekapital	1 569	0	0	0	1 569	0	0
Sum forpliktelser	332 360	4 507	24 739	44 878	221 410	36 777	48
Finansielle derivater	-6 354	743	-814	-376	-7 093	1 185	0
Netto likviditetseksponeering	8 022	12 737	2 555	-10 332	-162 925	166 035	-48

Tabellen viser sum av netto forfall i perioden.

2013

Engasjement fordelt på renteregulering	Total	< 1 mnd	1-3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	>5 år	Uten forfall
Fordringer på kredittinstitusjoner	5 257	5 257	0	0	0	0	0
Utlån til kunder	240 863	90 928	98 527	17 634	27 053	6 721	0
Sertifikater og obligasjoner	100 616	18 013	36 059	21 973	24 571	0	0
Sum eiendeler	346 736	114 198	134 586	39 607	51 624	6 721	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 656	3 656	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	326 473	26 262	86 800	53 649	139 972	19 790	0
Annen gjeld	662	7	244	225	139	0	48
Ansvarlig lånekapital	1 569	0	0	0	1 569	0	0
Sum forpliktelser	332 360	29 924	87 044	53 874	141 680	19 790	48
Finansielle derivater	-6 354	-63 843	-69 159	22 852	90 307	13 490	0
Netto renteeksponering	8 023	20 431	-21 618	8 585	251	421	-48

Tabellen viser netto beløp som er gjenstand for renteregulering i de aktuelle periodene.

NOTE 29

KAPITALDEKNING OG KAPITALSTYRING

(Beløp i NOK 1 000 000)

Bankens kapital består av aksjekapital, akkumulert resultat, fondsobligasjoner og ansvarlige lån. Betyggende kapitalisering anses som nødvendig for å opprettholde AAA-ratingen og sikre effektiv markeds konkurranse. Styret vurderer kapitalsituasjonen løpende og vedtar de overordnede prinsippene for kapitalstyring.

Banken er underlagt kapitaldekningsregelverket og skal til enhver tid sikre et kapitalnivå som er forsvarlig i forhold til risikoprofil og markedsforhold. Målet for kapitalstyring operasjonaliseres gjennom kjernekapitaldekning og totalkapitaldekning—nivå på kjernekapital og totalkapital i forhold til risikovektet balanse. Bankens kapitalsituasjon vurderes i forhold til risiko i normalsituasjon og i stresstester. Minimumskravet til ren kjernekapitaldekning er satt til 10 prosent inklusive en buffer for statseksponering. Kommunalbanken tilfredsstiller lovpålagte kapitalkrav per 31. desember 2014.

For å opprettholde betryggende kapitaldekning kan banken, avhengig av markedssituasjonen, redusere eller øke volumet i samlede eiendeler eller inngå en dialog med eieren om å endre bankens kapitalstruktur gjennom endret utbyttepolitikk eller aksjekapital.

Kravet til ren kjernekapital inkludert buffere økte fra 9 prosent til 10 prosent fra 1. juli 2014, og øker videre til 12 prosent fra 1. juli 2015 og 13 prosent fra 1. juli 2016. Tilsvarende økte kravet til totalkapital inkludert buffere fra 12,5 prosent til 13,5 prosent gjeldende fra 1. juli 2014 og videre til 15,5 prosent gjeldende fra 1. juli 2015, og 16,5 prosent fra 1. juli 2016. Utover dette kan det bli endringer i kravet for motsyklisk buffer, som vil påvirke bankens kapitalkrav. Minstekrav til ren kjernekapital og totalkapital er hhv. 4,5 % og 8 %. Kommunalbanken er i dag godt kapitalisert, og følger utviklingen i regulatoriske krav og tilpasser sin kapitalstruktur i tråd med myndighetskravene.

	2014			2013		
	Bokført verdi	Beregningsgrunnlag	Kapitalkrav	Bokført verdi	Beregningsgrunnlag	Kapitalkrav
Kreditrisiko						
Stater og sentralbanker	14 797	426	34	6 797	218	20
Lokale og regionale myndigheter	307 713	51 105	4 088	287 672	52 485	4 724
<i>Herav norske kommuner</i>	249 880	51 100	4 088	243 061	52 122	4 691
Offentlig eide foretak	16 236	95	8	6 300	30	3
Multilaterale utviklingsbanker	27 114	0	0	23 040	0	0
Finansinstitusjoner	65 987	9 869	790	27 789	4 917	443
<i>Herav motpartsrisiko for derivater</i>	27 598	1 857	149	8 153	990	89
Foretak	0	0	0	0	0	0
Utlån med pantesikkerhet i boligeiendom	48	48	4	53	53	5
Obligasjoner med fortrinnsrett	24 438	2 444	196	13 858	1 386	125
Øvrige engasjementer	14	14	1	11	11	1
Verdipapirisering	113	42	3	128	48	4
Tilleggskrav for CVA-risiko	160	2 005	160	0	0	0
Sum minimumskrav kreditrisiko	456 618	66 047	5 284	365 647	59 147	5 323
Sum minimumskrav markedsrisiko	0	0	0	0	0	0
Operasjonell risiko - basismetode		3 184	255		3 207	289
Minimumskrav ansvarlig kapital		69 231	5 538		62 354	5 612
Kapitaldekning			14,53 %			14,91 %
Ren kjernekapitaldekning			12,26 %			12,39 %
Kjernekapitaldekning			12,26 %			12,39 %

Tilleggskapital kan ikke utgjøre mer enn 100 prosent av kjernekapitalen. Bankens ansvarlige kapital oppfyller kravene til kapitaldekning. Bankens ansvarlige kapital består av følgende elementer:

	2014	2013
<i>Ren kjernekapital</i>		
Innbetalt aksjekapital	2 145	2 145
Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	5 700	4 988
Andel av resultatet som inngår i ansvarlig kapital	491	1 083
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	0	0
Balanseført utsatt skattefordel*	0	0
Andre immaterielle aktiva	-78	-34
Avsatt utbytte	0	-357
Justeringer i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	232	-97
Andel av nullstilte uamortiserte estimatavvik	0	0
Sum ren kjernekapital	8 490	7 727
Annen godkjent kjernekapital	0	0
Sum kjernekapital	8 490	7 727
<i>Tilleggskapital</i>		
Ansvarlig lån	1 571	1 571
Sum tilleggskapital	1 571	1 571
Sum ansvarlig kapital	10 061	9 299

*Kun ikke reverserende utsatt skattefordel skal trekkes fra her.

Bankens ansvarlig kapital er beregnet i henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. Urealisert gevinst/tap som oppstår som følge av endringer i egen kredittverdighet omfatter gjeld stiftet gjennom utstedelse av obligasjoner og gjennom inngåelse av derivatkontrakter.

KONTROLLKOMITEEN OG REPRESENTANTSKAPETS UTTALELSER

KONTROLLKOMITEENS UTTALELSE

Kontrollkomiteén har gjennomgått årsoppgjøret og revisjonsberetningen for 2014 for Kommunalbanken AS.

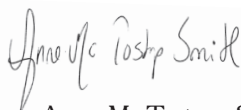
Kontrollkomiteen tilrår representantskapet i Kommunalbanken AS å godkjenne årsregnskapet og årsberetningen og å treffe beslutning om anvendelse av overskuddet i samsvar med styrets forslag.

Oslo, 26. mars 2015

Kontrollkomiteen for Kommunalbanken AS

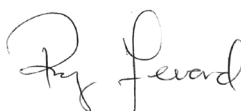
Kjell Inge Skaldebø
Leder

Anne-Ma Tostrup Smith
Nestleder

Ole Rødal

Roy Jevard

REPRESENTANTSKAPETS UTTALELSE

Til generalforsamlingen i Kommunalbanken AS

I samsvar med § 15 i vedtektene er regnskapet for 2014 gjennomgått.

Representantskapet anbefaler at styrets forslag til resultatregnskap og balanse, samt forslag til anvendelse av overskuddet, kr 477 685 593, godkjennes av generalforsamlingen.

Oslo, 15. april 2015

Representantskapet i Kommunalbanken AS

Svein Ludvigsen
Representantskapets leder

REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Kommunalbanken AS

UTTALELSE OM ÅRSREGNSKAPET

Vi har revidert årsregnskapet for Kommunalbanken AS, som består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og administrerende direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og administrerende direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Kommunalbanken AS avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2014 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

UTTALELSE OM ØVRIGE FORHOLD

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelse om samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsen om samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og administrerende direktør har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 20. mars 2015
ERNST & YOUNG AS

Eirik Tandrevold
statsautorisert revisor

VEDTEKTER FOR KOMMUNALBANKEN

Sist endret av generalforsamlingen 17.06.2014 og godkjent av Finanstilsynet 09.07.14.

KAP. I

FIRMA, FORMÅL, KONTORKOMMUNE

§ 1 Selskapets navn er Kommunalbanken AS.

§ 2 Selskapet er en direkte videreføring av virksomheten i det statlige forvaltningsorganet Norges Kommunalbank. Statens aksjer kan overdras til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og kommunale pensjonskasser. Dette vil skje i samsvar med selskapets målsetting om høyest mulig kredittverdighet.

§ 3 Selskapets formål er å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti, eller annen betryggende sikkerhet.

Selskapet kan påta seg andre oppgaver som naturlig hører sammen med selskapets virksomhet.

§ 4 Selskapets forretningskontor er i Oslo.

KAP. II

ANSVARLIG KAPITAL - AKSJER

§ 5 Selskapets aksjekapital er NOK 2.144.625.000, fordelt på 2.144.625 aksjer à NOK 1.000.

§ 6 Erverv av aksjer er betinget av samtykke fra selskapets styre. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn.

§ 7 Den forkjøpsrett som aksjeeier har etter aksjeloven § 4-19 kan gjøres gjeldende også for aksjer som har skiftet eier.

KAP. III

STYRET

§ 8 Selskapets styre består av fra fem til ni medlemmer. To av styrets valgte medlemmer skal være valgt av og blant de ansatte i selskapet. For disse medlemmene skal det velges personlige varamedlemmer.

De øvrige medlemmer velges av generalforsamlingen for to år av gangen, slik at minimum to er på valg hvert år, maksimum fire av de valgte medlemmer.

Styrets leder og nestleder velges av generalforsamlingen.

§ 9 Styrets leder skal sørge for at styret avholder møter så ofte som selskapets virksomhet tilsier det, eller når et styremedlem krever det.

Styret er vedtaksført når mer enn halvparten av styrets medlemmer er til stede. Som styrets vedtak gjelder det som flertallet blant de møtende har stemt for, dog må de som stemmer for et forslag som innebærer en endring utgjøre mer enn en tredjedel av samtlige styremedlemmer. Ved stemmelikhet gjør møteleders stemme utslaget.

§ 10 Styret leder selskapets virksomhet, og skal således blant annet:

- Fastsette retningslinjer for selskapets virksomhet og kontrollere at disse blir fulgt.
- Bevilge lån og gi fullmakter.
- Treffe beslutninger og gi fullmakt om opptak av lån.

- Meddele prokura og spesialfullmakter.
- Fremlegge årsregnskap og beretning.
- Avgi innstilling til generalforsamlingen om vedtektsendringer.
- Ansette administrerende direktør.
- Fastsette administrerende direktørs lønn.
- Utarbeide erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.

§ 11 Selskapets firma tegnes av styrets leder eller nestleder sammen med ett styremedlem eller daglig leder.

§ 12 Administrerende direktør har den daglige ledelse av selskapet og dets virksomhet i samsvar med instruks fastsatt av styret og godkjent av representantskapet.

KAP. IV

REPRESENTANTSKAPET

§ 13 Representantskapet består av tolv medlemmer og fem varamedlemmer. Representantskapet bør være allsidig sammensatt, slik at de forskjellige distrikter og interessegrupper som berøres av selskapets virksomhet, så vidt mulig er representert. Medlem av styret kan ikke være medlem av representantskapet.

Ett av representantskapets medlemmer skal være valgt av og blant de ansatte i selskapet. For dette medlem skal det velges ett personlig varamedlem. De øvrige medlemmer og varamedlemmer velges av generalforsamlingen.

Representantskapets medlemmer velges for 2 år. En tredjedel av medlemmene trer ut hvert år. De aksjonærvalgte medlemmer velges for to år. Minst en tredel av medlemmene er på valg hvert år. Etter første året er en tredel av medlemmene på valg etter loddrekning. Representantskapet velger leder og nestleder blant sine medlemmer. Valgene gjelder for 1 år.

§ 14 Representantskapet sammenkalles av lederen og har møte minst en gang i året og ellers når lederen finner det nødvendig eller når det kreves av styret, kontrollkomiteen eller minst to av representantskapets medlemmer. Innkallingen skal angi de saker som skal behandles.

Styret, kontrollkomiteen og revisor innkalles til representantskapets møter. Om ikke representantskapet for det enkelte tilfellet bestemmer noe annet, har styret og kontrollkomiteens medlemmer rett til å være til stede på representantskapets møter med tale- og forslagsrett. Departementet kan delta på representantskapets møter med inntil 2 observatører.

Representantskapet er vedtaksført når minst 2/3 av medlemmene eller varamedlemmene er til stede. Er det nødvendige antall medlemmer ikke til stede, skal det innkalles til nytt representantskapsmøte. Dette er da beslutningsdyktig når mer enn halvdel av medlemmene er til stede.

Som representantskapets vedtak gjelder det som flertallet blant de møtende har stemt for, dog må de som stemmer for vedtaket utgjøre mer enn en tredjedel av samtlige

medlemmer. Ved stemmelikhet gjør møteleders stemme utslaget.

§ 15 Representantskapet skal føre tilsyn med at selskapets formål fremmes i samsvar med lov, vedtekter og generalforsamlingens og representantskapets vedtak.

Representantskapet skal:

- Godkjenne instruks for administrerende direktør fastsatt av styret.
- Velge statsautorisert revisor.
- Avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, herunder eventuelt konsernresultatregnskap og konsernbalanse og styrets forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap.
- Gjennomgå beretninger fra styret, revisor og kontrollkomiteen.
- Vedta instruks for kontrollkomiteen.
- Avgi uttalelse i saker som vedkommer selskapet og som forelegges det av styret eller kontrollkomiteen.

KAP. V

GENERALFORSAMLINGEN

§16 Ordinær generalforsamling avholdes innen utgangen av juni måned.

Ekstraordinær generalforsamling skal holdes når aksjeeiere som representerer minst en tidel av aksjekapitalen, to medlemmer av representantskapet, styret, kontrollkomiteen eller selskapets revisor krever det.

Generalforsamlingen innkalles av departementet (Kommunal- og moderniseringsdepartementet).

I den ordinære generalforsamling skal følgende spørsmål behandles:

- Godkjennelse av årsregnskapet og årsberetningen, herunder anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd og utdeling av utbytte.
- Fastssetting av godtgjørelse for representantskapets og styrets medlemmer, medlemmer av kontrollkomiteen og revisor.
- Valg av medlemmer til styret i samsvar med vedtektenes § 8.
- Valg av medlemmer og varamedlemmer til kontrollkomiteen i samsvar med vedtektenes § 17.
- Behandle styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.
- Behandle andre saker som er nevnt i innkallingen eller som etter lov eller vedtekter hører under generalforsamlingen.

KAP. VI

KONTROLLKOMITEEN

§ 17 Kontrollkomiteen består av tre medlemmer og ett varamedlem som velges av generalforsamlingen. Ett medlem skal tilfredsstillende krav som stilles til dommere etter lov av 13. august 1915 om domstolene, § 54, 2. ledd. Valget av dette medlem må godkjennes av Finanstilsynet.

Styremedlem, varamedlem til styret, revisor eller ansatt i selskapet kan ikke velges til medlem eller varamedlem av kontrollkomiteen. Heller ikke kan det velges noen som er umyndig eller som står i samarbeids-, underordnings- eller avhengighetsforhold til, eller er gift med, eller i rett opp- eller nedadstigende linje eller i første sidelinje er beslektet med eller besvogret med styremedlem, revisor eller overordnet tjenestemann i selskapet. Heller ikke kan det velges noen hvis bo er under konkursbehandling, akkordforhandling eller privat administrasjon. Inntrer forhold som gjør at vedkommende ikke lenger er valgbar, trer han ut av kontrollkomiteen.

Kontrollkomiteens medlemmer velges for to år.

Kontrollkomiteen velger leder og nestleder blant sine medlemmer.

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med selskapets virksomhet, herunder styrets disposisjoner, og blant annet påse at virksomheten drives i samsvar med lov og vedtekter.

Kontrollkomiteen møter så ofte som det anses påkrevet for å kunne sikre et effektivt tilsyn. Den skal føre en av Finanstilsynet autorisert protokoll over sine forhandlinger, og skal hvert år gi melding til representantskapet, generalforsamlingen og Finanstilsynet om sitt arbeid.

KAP. VII

REVISOR

§ 18 Selskapets revisor skal være statsautorisert, og velges av representantskapet.

Revisjonsberetning skal avgis minst to uker forut for det representantskapsmøte hvor regnskapet skal behandles.

KAP. VIII

§ 19 Selskapet skaffer seg utlånsmidler ved utstedelse av obligasjoner, sertifikater eller andre former for gjeldsbevis eller ved inngåelse av låneavtaler.

§ 20 Lån bevilges bare til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti eller annen betryggende sikkerhet. Selskapet kan påta seg andre oppgaver som naturlig hører sammen med selskapets virksomhet.

§ 21 Styret fastsetter de til enhver tid gjeldende vilkår for utlånene.

§ 22 Selskapets kapitalisering og finansforvaltning skal være betryggende i forhold til selskapets virksomhet og forenlig med selskapets målsetning om høyest mulig kredittverdighet.

KAP. IX

ÅRSOPPGJØR

§ 23 Regnskapsåret følger kalenderåret.

For hvert regnskapsår avgir styret årsregnskap og årsberetning.

Minst en måned forut for den ordinære generalforsamling skal årsregnskapet stilles til rådighet for revisor. Det reviderte årsregnskapet og årsberetningen skal gjennomgås av kontrollkomiteen og representantskapet før det forelegges for generalforsamlingen.

Generalforsamlingen godkjenner årsregnskapet og årsberetningen senest innen utgangen av juni måned.

Senest en uke etter at generalforsamlingen har godkjent årsregnskapet, skal styret sende det til kunngjøring.

KAP. X

ALDERSGRENSE

§ 24 Aldersgrensen for selskapets administrerende direktør er 67 år.

KAP. XI

IKRAFTTREDEN

§ 25 Disse vedtektene trer i kraft den dag de er godkjent av Kongen.

KAP. XII

VEDTEKTSENDRINGER

§ 26 Vedtektene kan ikke endres senere uten godkjennelse av Kongen.

TILLITSVALGTE

Pr. 31.12.2014

STYRET

Else Bugge Fougner, leder
Nils R. Sandal, nestleder
Rune Midtgaard (fom. 17.juni 2014)
Martha Takvam
Nanna Egidius
Rune Sollie
Martin Skancke
Roald Fischer, ansattes representant
Marit Urmo Harstad, ansattes representant (fom. 17.juni 2014)

Varamedlemmer for ansattes representanter

Jarle Byre
Kristine Henriksen Lien (fom. 17.juni 2014)

STYRETS SAKSFORBEREDENDE UTVALG

Revisjonsutvalget

Martha Takvam, leder
Nanna Egidius
Rune Sollie

Risikoutvalget

Martin Skancke, leder
Martha Takvam
Else Bugge Fougner

Kompensasjonsutvalget

Else Bugge Fougner, leder
Nils R. Sandal
Rune Midtgaard

REPRESENTANTSKAPET

Svein Ludvigsen, leder
Berit Flåmo, nestleder
Alfred Bjørlo (fom. 17.juni 2014)
Rigmor Brøste (fom. 17.juni 2014)
Karen Marie Hjelmeseter
Arne Johansen
Anita Orlund
Bjørn Ropstad (fom 17. juni 2014)
Tore Sirnes
Bjørn Skjelstad
Lene Conradi
Bjørn Ove Nyvik, ansattes representant

Varamedlemmer

Berit Koht
Hans Seierstad
Cecilie Hansen
Johnny Stiansen
Torger M. Jonassen, ansattes representant

Observatører til representantskapet

Sølve Monica Steffensen, ekspedisjonssjef i Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Thor Bernstrøm, avdelingsdirektør i Kommunal- og moderniseringsdepartementet

KONTROLLKOMITEEN

Kjell Inge Skaldebø, leder
Anne-Ma Tostrup Smith, nestleder
Ole Rødal (fom. 17.juni 2014)

Varamedlem

Roy Jevard

REVISOR

Ernst & Young AS
Eirik Tandrevold, statsautorisert revisor

INTERNREVISOR

KPMG AS
Are Jansrud, statsautorisert revisor

ORGANISASJON

Pr. 31.12.2014

